

Werböczy Istvan Diak Müszavai regi magyaritasokkal.
(Stephan Verböczy's lateinische Kunstausrücke mit
altungarischer Übersetzung)

Schmid

Pozsony; Preßburg 1844

Signatur: 20584-B

Barcode: +Z16762090X

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ16762090X>

Umfang: Bild 1 - 44

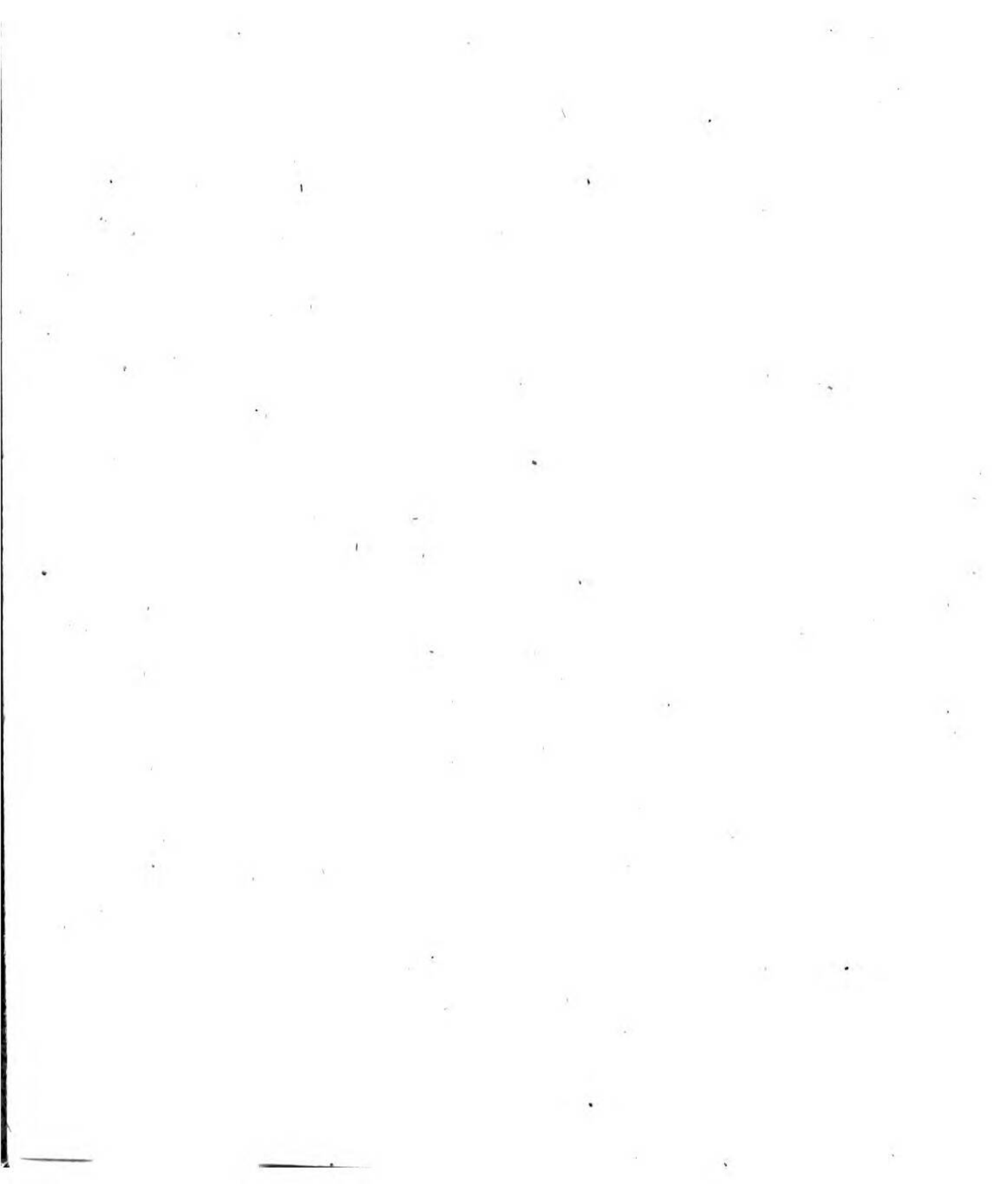
Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

2058~~4~~-B.

WERBŐCZY ISTVÁN

DEÁK DEŰSZAVAR

RÉGI MAGYARITÁSOKKAL.

PONORI THEWREWK JÓZSEF

„UTAZÁS-NAPLÓJÁBÓL.“

NEMZETI ÓSÁGINK A' RÉGI GYÖNGYÖKHEZ HASONLITNAK, MELYEKET A' SZÉPITŐ UJ KOR
• IZLETES IRÓJA RITKA ÉKESÉGEKŰL A' NYELV KORONÁJÁBA FOGLALHAT.

POZSONYBAN,

NYOMATOTT SCHMID ANTAL BETŰIVEL.

1844.

Zaj nélkül, buzgón ki előviszi nemzeti nyelvünk;
Tiszteletet, szép hirt, nagy nevet érdemel az.

MÉLTÓSÁGOS

NÉMETUJVÁRI GRÓF

BATTYÁNY KÁZMÉR

URNAK,

A' HAZA EGYIK LEGKEDVELTEBB FŐCSALÁDJA
SZÉP-LELKÜ, NEMES-SZIVÜ, MAGAS-MÜVELTSÉGÜ

TAGÁNAK,

A' MAGYAR NYELV, IRODALOM, NEMZETISÉG, RÉGISÉGEK ÉS RITKASÁGOK

BUZGÓ KEDVELŐJÉNEK, BÖKEZÜ PÁRTOLÓJÁNAK,

Ő NAGYSÁGÁNAK,

KÜLÖNÖSEN

FOLYÓ ÉVI MARTIUS 28-IKA,

MINT ÉLETEM EGYIK LEGDICSÓBB NAPJA

HÁLAEMLEKEÜL,

**MIKOR Ő MÉLTÓSÁGA ENGEM MEGLÁTOGATNI, 'S VELEM ÖRÖK-HIRÜ
SZÁRAZ ALBERTNEK POZSONYBAN TALÁLTATÓ 1510-IKI MESTER-
MŰVE MEGTEKINTÉSÉRE HAZAFIUI LÁNGKEBELLEL MENNI
KEGYESKEDÉK,**

LEGMÉLYEBB HÓDOLÓ TISZTELETTEL

AJÁNLANI BÁTORKODOM

PONORI THEWREWK JÓZSEF, m. k.

Index Verborum

Latino Ungaricus

In Decretum Tripartitum Iuris, Inclyti Regni

Hungariae.

In quo Prologus habet Titulos.	XVI.
Pars Prima,	CXXXIV.
Pars Secunda,	LXXXVI.
Pars Tertia vero, Tit.	XXXVI.
P. Passim.	

A.

- A**ba actio, Be haitas. Parte tertia, titulo tertio.
- Abbas**, Apat Ur. par. 2. tit. 40.
- Abnegatio**, Ki tagadas. par. 1. tit. 29. 39.
- Abrasio**, Ki vakaras. par. 2. tit. 17.
- Abrogatio**, Valtoztatás, Letétel. par. 2. tit. 2. 15. 16. 74. 86.
- Absens**, Absentia, Tavolletel.
- Absolutio**, Fel szabadulás, Fit
1. Si actor causam prosequi negligat. par. 2. tit. 20. 86. Ha az felpöres nem akar pörelni.
 2. Quando probatio actoris est insufficientis, reus absolvitur. Mikor az felpöres eleget nem bizonyított. par. 2. tit. 32.
 3. Absolvitur venditor ab onere expeditoriae cautionis, si emptor debito tempore eundem non evocaverit. Meg szabadúl az el adó az szovatosaghol, ha az vevő, jo idejen melleje nem idesztette. par. 1. tit. 75.
- Abusus**, Nem jo kereset.
- Abutens**, Viszsa él. par. 2. tit. 12.
- Accessorium**, Jarulat, közelites. par. 2. tit. 52.
- Accuso**, Accusare, Vadolni, Vadlani. par. 1. tit. 52. 53. et 124. 125.
- Acquisitor**, Acquisitio, Acquisita bona. Kereset jozzag. par. 1. tit. 5. 21. 28. 43. 47. 51. 57. 73. par. 2. tit. 82.
- Actio**, Pör kezdes. par. 2. tit. 15. 20. 26. 72. 82. par. 3. tit. 19.
- Actor**, Felpöres. Prolog. tit. 13. par. 2. tit. 26. 22. 32. 36. 52. 57. 84. 85. 86.
- Actus minoris et majoris potentiae**, Az Kisseb és nagyob hatalom dolga. par. 2. tit. 42. 67. par. 3. tit. 19. 27.
- Adeptio bonorum**, jozzagnak nyeresse: jozzag talalas. par. 1. tit. 13. 57.
- Adjurare**, Hit alat kenszeriteni.
- Adjuvare**, Meg segiteni. par. 3. tit. 24.
- Admonitio**, Intes, Kinalas, Meg imadas. par. 1. tit. 59. 60. par. 2. tit. 24.
- Adoptio**, Fiui fogadas. par. 1. tit. 8. 63. 66.

- Adoptivus**, Fogadot flu. par. 1. tit. 27. 49. 67. 120.
- Adversarius**, Ellenkező fél. par. 2. tit. 55.
- Advocatus**, Erettünk szollo. par. 2. tit. 83.
- Adulterium**, Adulter, et Adultera, Parasznasag. par. 1. tit. 19. 105. par. 3. tit. 32.
- Aedilis**, Vitricus Ecclesiae, Egyházfi.
- Aequivalens**, hasonlo. par. 1. tit. 76.
- Aestimatio**, Bőcz. par. 1. tit. 59. 60. 83. 133. 134. par. 2. tit. 61. par. 3. tit. 5. 26.
- Aetas**, üdö-szám.
- Aetatis distinctio**, üdö-számnak Külömbsege. par. 1. tit. 111. 115. 129. 132.
- Afirmatio**, meg vallas, Erősztites. par. 2. tit. 82.
- Ager**, szántó föld. par. 1. tit. 133. 134.
- Agger**, Töltes. par. 1. tit. 87.
- Agnati**, Attyankrol valo attyankfiak. Attyai nemzetről valo attyafiak. par. 1. tit. 116. 118. 121.
- Aggressor**, Ki masra fegyveres kezzel megyen, rea rohan. Aggressus, Kire rea rohannak. par. 3. tit. 21.
- Alienare**, el idegeniteni. par. 1. tit. 10. 43. 51. 58. 60. 69. 74. par. 2. tit. 5f.
- Allodium**, Major haz. par. 3. tit. 14.
- Alluvio**, Viz mossas.
- Ambiguitas**, Ambiguum, Kétseg. par. 1. tit. 26. 29. 30.
- Amens**, Esztelen. par. 1. tit. 55.
- Amissio**, El vesztes. par. 1. tit. 14. 16. 75. 121. par. 2. tit. 16. 24. 43.
- Amplificatio**, Többites. par. 1. tit. 109.
- Andreas Rex**, Andras Kiraly. par. 1. tit. 9. par. 2. tit. 14.
- Animal**, Lelkes allat. par. 3. tit. 33.
- Annivessarium**, vel, Annualis revolutio. Egy esztendőnek el forgasa. par. 1. tit. 37. 68. 66. 63. 65. par. 2. tit. 50.
- Appellatio**, Appellans, az ki kérdöre veszi törvenyet. Mely mindenik felnek csak egyszer engedtetik. par. 2. tit. 2. par. 3. tit. 3. 4. 6. 7. 10. 11. 25. 35. 36.
- Appellatio in Curiam Regiam non semper admittitur**. Az Kerdöt nem bozcattyak mindenkor ö Fölsege Tablajara, Vgy mint:
- I. **Causae criminales**, Föben jaro dolgot. par. 3. tit. 11.
 - II. **Quando causa juramento solius actoris personae submittitur**. Mikor az törvény az felpöresnek hadgya, hogy egy ömaga személyeben meg eszküdgyek. par. 3. tit. 35.
 - III. **Causae debiti liquidi**, in quibus nec negatio, nequ. ulla exceptio dari potest. Lex Cons. Civ. tit. 10. ar. 6. Nyilvan valo adossag dolgait, melyben sem tagadas, sem valami melto fogas nem lehetet.
 - IV. **Causae quarum meritum quantitatem fl. 20. non excedit**. Ibidem. Mely pöreknek Kereseti huz forintot meg nem halad.
- Aratrum**, Kiralyi Eke. par. 1. tit. 133.
- Arbiter**, Fogot Biro. Mely senkit nem büntelhet meg, hanem ha kötessek tartana: Az fölpöresnek ha nem tetzik az törvény: Biraja elöt uyonnaan pörelhet: Ha penig az Alpöres az haza itilt jozsagot meg nem ereszti, Kisseb hatalmon Vagyon erette.
- Arendare**, Bőczben adni.
- Arestatio**, Tartas. par. 3. tit. 3. Az Biro előszer jol meg lassa, mi mellet tartatnak vele, hogy ortzajara ne terjen az tartoztatás.
- Arma**, Czimer. par. 1. tit. 6. 11. Alias, Fegyver. par. 1. tit. 14. 99.
- Arrha**, Szent Miklos penze. Item. Iegyrúha. par. 1. tit. 93.
- Articuli**, törvénybeli cikkelyek, Izek. par. 1. tit. 30. par. 2. tit. 74. 77.
- Artifices**, Müves emberek. par. 3. tit. 2. szabad fegyvert czinalniok, hogy penig nem jol elnek velé, nem ö vetkek.
- Arx**, Var. Minden Varmegyeben, szabad egygyet egygyet epiteni. Vlad. 7. ar. 57.

- Aspirare**, Kevanni, Avitani. par. 1. tit. 114. 115. 119. 123.
- Assumptio Oneris**, felelni valami felöl. par. 1. tit. 59. par. 2. tit. 82.
- Attestationes sunt duplices**, Az bizonyoság-tétel két fele.

}	Tempeſtivae , Idejenkoran valok. Quae ad exmiſſionem Iudicum reportantur.	}	Ante exmiſſionem , ad compulſionem, coaptantur.
	Intempeſtivae , Alkolmatlanok. Quae aut:		
- Egy Atteſtatio Levellel, annak igaz ideje szerent, akar mennyi rendbeli dolgainak valo bizonyſagara, valla-tathat.
- Aucarius**, Lúdas. par. 2. tit. 30.
- Auctio**, Kotya-vetye.
- Auditus**, hallomas. par. 2. tit. 27.
- Avisare**, Be mondani.
- Authoritas**, Meltoſag. par. 1. tit. 9. par. 2. tit. 13.
- Autenticus**, meltoſagos szemely.
- Avitum bonum**, ösz joſzag.
- Avus**, Iob-Atya. Avia, Iob-Anya. par. 1. tit. 51. 56. 153. 40.
- Atteſtatio**, Bizonyſag-tétel, és be vetel. par. 2. tit. 28. 29.
- Atrium**, Tornatz.
43. 44. 47. 48. 49. 50. 54. 56. 57. 60. 65. 68. 69. 77. 81. et 116. par. 2. tit. 14. 51. par. 3. tit. 30.
- Brachium Regale**. Manus militaris. Brachium ſaeculare. Fejedelem hatalma. Akkor kel ezzel elni, mikor az meg gyözetet fel, igazat nem akar tenni, az ſententia szerent. pos. 52. ar. 25.
- Brevis**, Brevium. Rövid octava. Est terminus iudiciorum triginta diebus durantium.

B.

- Banus**, Ban. par. 2. tit. 65.
- Baro**, Szabad Ur, Tisztebeli Ur. par. 1. tit. 94. 93. par. 2. tit. 40.
- Bellum cruciatum**, Keresztes had. par. 3. tit. 25.
- Beneficia Ecclesiastica**, Papi Tisztek. par. 1. tit. 11.
- Birsagium**, Est Iudicij onus, seu mulcta. Birsag, hagyoman, az törvényben valo maratsag. par. 1. tit. 134. par. 2. tit. 56. 69. 86.
- Bladum**, Gabona.
- Bona**, Vide poſſeſſio, vel jura poſſeſſionaria, Ioszag. Bonae fidei poſſeſſor, Io modgyaval elő. par. 1. tit. 5. 10. 11. 13. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 24. 25. 27. 29. 30. 40.

C.

- Calculator**, Számvető. Calculatio actionis, az feleletnek forgatasa, és rea ſzamlalasa. par. 2. tit. 82.
- Calumnia**, Patvar. par. 1. tit. 134. par. 2. tit. 70. 25. 72. 34. 71.
- Cambuca ferrea**, Búzogany, Vas Bott. par. 2. tit. 74.
- Cancellarius**, az Fejedemnek titkos Deakya.
- Cancellatio literarum**, Az levelekben valo rend vonas. par. 2. tit. 17.
- Capectia**, Keve.
- Capitalia Iudicia**, Föben jaro dolgok.
- Capitalis ſententiae casus quinque**. Fönek, joſzagnak el veſztessenek öt okai. par. 2. tit. 42. 55. 67. par. 3. tit. 19.

- Capitaneus**, Ország Kapitánya hadnagya.
Capite minutus, Feje joszaga vesztet. par. 1. tit. 121.
- Capitulum, Conventus**, vel **Capitulares personae et Conventuales**. Captalan, Convent, Fejedelem embere, Biroképe. par. 2. tit. 21. 22. 46. 47. 16. 74. 14.
- Captivatio**, Foktatás. **Captivator**, Foktató.
Captus, Fogoly. **Captivitas**, Fokság. par. 1. tit. 14. 9. 56. 59. par. 2. tit. 68. 69. par. 3. tit. 28. 32.
- Carcer**, Tömletz.
- Carnifex**, Hoher. Prol. tit. 16.
- Castigatio malorum**, Az gonosz tevék büntetése. par. 1. tit. 13. par. 2. tit. 12. par. 3. tit. 32.
- Castrum**, Var, Kastely. par. 1. tit. 14. 133.
- Casus**, Esset, ügy. Prol. tit. 12. par. 1. tit. 121. par. 2. tit. 82. 42. 67. par. 3. tit. 19.
- Catholica Fides**, Az Közönseges hit. par. 1. tit. 11.
- Cavillatio**, agyaskodo visszalkodás, czalard keresset. par. 2. tit. 74. 83.
- Causa**, à casu quo venit. Esset, ügy, okk, Pörr. Prolog. tit. 13. par. 1. tit. 125. 25. 45. 9. 60. 61. 71. par. 2. tit. 20. 18. 71. 56. 42. 67. 64. 52. 70. 86. 77. 75. 78. par. 3. tit. 35. 19. 25. 10. 11. 12. 15. 17. 21. 23. 24. 33. 34. 7. 6. 26. 27. 28. 30. 2.
- Causans**, Pör indító, Pöres, Prol. tit. 13. par. 1. tit. 75.
- Cautio**, Io kötes, Szavatosság. par. 1. tit. 74. 89. par. 2. tit. 18. par. 3. tit. 28.
- Coelebs**, Nötelen, Hös.
- Census**, Ado. **Sumptus ne superet censum**:
 Az költseg meg ne haladgya az jövedelmet.
 Passim.
- Certificatio**, Hirre való adás.
- Cessio**, Engedes. par. 1. tit. 72.
- Chirographu**. vide **Literae reversionales**.
- Circumferentia**, Az Körületnek ki tetzése. par. 2. tit. 17.
- Citatio**, Elő idezes, Idezet. par. 2. tit. 20. 26.
- Cives et Civitates liberae**, Varosbeliek, Kolczos Varosban lakok, Polgarok: Es az szabad Keritet Kolczos varossok. Prol. tit. 10. par. 2. tit. 8. par. 3. tit. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 18. 19. 14. 15. 17. 2. Erdelyben az szabad Keritet Varossok ezek: Szeben, Brasso, Colosvvar, Medgyes, Besztertze, Segesvvar, Szasz Sebes és Fejervar. Szabad Kiralyi varossoknak penig ezokkaert mondottak, miert hogy csak ő Felsegetöl az Fejedelemtöl halgatnak. par. 3. tit. 8. 20.
- Clausula**, Dúgo, Kapcz: Megrekesztes. Kösz mondas. Item, Meg határozas.
- Clausulae literarum observandae**. Az levelbéli meg határozast meg kel tartani. par. 1. tit. 85.
- Clausularum insertio**. Az meg határozó cikellyeknek be irassa. par. 1. tit. 69.
- Decedere sine haerede, ac deficere in semine**. par. 1. tit. 10. 17.
- Defectus seminis talis vel talis**. par. 1. tit. 22.
- Quo ad utrumqu. sexum**. par. 1. tit. 17. 48.
- In quorum pacifico dominio**. par. 1. tit. 36. 37.
- Intra ambitu. hujus Regni**. par. 2. tit. 65.
- Ad eandem possess. de jure ab antiquo spect. et pertinere debent**. par. 1. tit. 76.
- Cum cunctis utilitatibus et pertinentiis, ad eandem spectantur**. par. 1. tit. 76.
- Clausula, Praevia ratione**. Ibidem.
- De cujus vel quoru. noticia**. par. 2. tit. 16.
- Litis pendentia, si quae foret**. par. 2. tit. 25.
- Cum nos, et Dicitur nobis**. par. 1. tit. 33. 34. 86.
- Dicitur nobis, in literis metalibus inefficax**. par. 1. tit. 86.
- Non obstante lege, vel Decreto Regni, est derogatoria**. par. 2. tit. 11.
- Non obstante annuali revolutione jam transacta**. par. 2. tit. 11.
- Salvo jure alieno**. par. 2. tit. 9.

- Assumptis, missis et destinatis, ratione commissionis: quid valeant in Evocationibus?** par. 2. tit. 82.
- Praemissis sic ut praefertur stantibus, et se habentibus.** par. 1. tit. 26.
- Et per eum.** par. 1. tit. 43.
- Nullum jus. Nullum juris. Nil juris.** par. 1. tit. 69.
- Latius: Coram latius declarandorum negotiorum.**
- Clausula Ludovici Regis confirmatoria.** par. 2. tit. 14.
- Clenodia, Hazi eszköz.** P.
- Cognatio, Annyarol valo Attyafiusag, Rokkonsag.**
- Impedit matrimonium ad quartum gradum inclusive.** par. 1. tit. 107. 116.
- Cognitio, Ismeret.** par. 1. tit. 129.
- Cognomen, Vezetek nev. Mely mindenkor az Attyarol neveztetik.** par. 2. tit. 82.
- Collaterales Personae. Oldalul valo attyafiaknak szemelyei: De sororibus: Oldolaslag.** par. 1. tit. 17. 20.
- Collegium artificum mechanicorum. Céh. Guylekezet.** par. 3. tit. 2.
- Collusio, compositum crimen, Praevicatorum, Czinalmany, Iazottatas.**
- Coloni sive Iobagiones, Vide Rustici. Az Rabbotas Iobbagyok dolgat lasd oda alab az szánto emberek között.**
- Iobbagyat senki törvény nélkül meg nem ölheti: Oly foksagra sem vetheti, kibén meg hallyon: Mert az Orszag Directora rea keresheti, mint nyilván valo gyilkost. Az meg holtanak gyermeki penig akar hova lakni szabadon el mehetnek.**
- Comes Parochialis, est persona secularis: Az Varmegye Ispanya Külső Vitezlő Nemes Szemely.** par. 3. tit. 25.
- Comitatus, Varmegye.**
- Vide in Epistola Authoris Verböcii, et in fine operis, ultra 50. par. 3. tit. 2. 6. 7.**
- Comitia, conventus, congregatio, dieta, Gyules, Generalis, Partialis. Passim.**
- Commetaneus, Hataros Szomszed.** par. 2. tit. 29. 32. par. 1. tit. 86.
- Comminatio, Megfennyegetes.** par. 3. tit. 23, **Incendium comminatus morte afficitur, Ki egettessel fenyeget, erte meg hallyon. Ibidem.**
- Commissio juridica Iudicum: Az Biraknak törvénybelj meg hagyasok.** par. 1. tit. 86. par. 2. tit. 82. 67.
- Committtere, Committens, Meg hadni, Meg hagyó. Commissio, meg hagyas.** par. 2. tit. 82.
- Communis locus, Köz hely.** par. 1. tit. 40.
- Communis aestimatio, Köz Böcz.** par. 1. tit. 133.
- Communis inquisitio, Köz vallatas.** par. 2. tit. 27. 31. 32. 28.
- Comparitio, Be allas.** par. 2. tit. 75.
- Compositio, Meg alkuvas.** par. 1. tit. 62.
- Compromissum, Fogadas, Kötes.**
- Concambialis permutatio, Czere, Drincz, Tokma.** par. 1. tit. 70. 71. 72.
- Concilium, Meg bekelesre valo gyulás. Synodus, Synat.** par. 1. tit. 11.
- Concordia, Concordare, Eggyesseg, Eggyet erteni. Meg bekelleni.** par. 1. tit. 28. 16. 127. par. 2. tit. 57. 85.
- Birsag nélkül meg lehet, minek előtte sententiat mondnak. Az utan meg nem lehet, mert immar nincz az felpöres kezében.**
- Az meg Alkuvas utan erkezhetik hit le teltis: Mert mikor az vetkes diat meg igiri, és bizonyos summara köti magat. Annak utanna, ha nem leszen mivel fizetni is, de halalos büntetessel meg nem büntethetni, hanem hűti alat tartozik mindenet az böczüre elő adni, és aval fizet, az mie vagyón.**
- Concepti filii, Meg fogantatot fiak.** par. 2. tit. 62.
- Condemnatio, Karhoztatas. Mikor az földes Urat karhoztattyak: Az Decret. tartassa**

- szarent. par. 3. tit. 27. Melto hogy az Iobbagyokat, az mivel vadolyak meg törvenyel, meg lassak, ha ök-is vetkessek, avagy nem.
- Condensationum diversitas.
- Condensio prosecutionis causae. Az pört valakire szállítani. par. 2. tit. 78. 72. 82. 83.
- Condensio bonorum est devolutio, Valakire valo marha szallas. par. 1. tit. 16. 49. 50. 56. par. 3. tit. 29.
- Condensio causae, Az pörnek le szállitassa. par. 2. tit. 77. Idem, Depositio vel Omissio. Az pörnek le tetele. par. 2. tit. 82.
- Condensio bonorum capitaliter victorum in filios. par. 1. tit. 15. par. 2. tit. 55.
- Confirmatio, Erössites. par. 1. tit. 37. par. 2. tit. 77.
- Conjux, vide Uxor, Feleség. par. 1. tit. 48.
- Conjurator, Ember mellet ki meg esküsit. par. 1. tit. 38. 36. 35. 34. par. 2. tit. 38.
- Consanguinitas, ver szarent valo rokon-ság. par. 1. tit. 14. 107. 106.
- Consensus, Egy ertelem, egy akarat. par. 1. tit. 58. 61. 72. 59. 60. 63. 65. 64. 35. 103. 49. par. 2. tit. 57. 83.
- Conscientia, Lelki ismeret. Prolog. tit. 16. 15. par. 2. tit. 27.
- Conservare aliquem in dominio, Valakit urasagaban meg tartani, hadni birni. par. 1. tit. 74. 75. 76.
- Conspiratio, Tamadas. par. 1. tit. 52. 53.
- Constitutio, Vegezes, Szerzes. par. 2. tit. 1. 2. 3. 5. par. 3. tit. 2.
- Consuetudo, Szokas, Meg regzet gyakor-las. Prolog. tit. 10. 11. 12. par. 2. tit. 6. 2. par. 3. tit. 1.
- Contemptus, Elhalgatas, Füle mellet valo el boczatas, meg utalas. par. 3. tit. 26.
- Contentio, Haborgas. par. 1. tit. 84.
- Contingens, Törteneböl valo. par. 2. tit. 82.
- Contractus, Alkuvás, Szerszödes, conven-tio. par. 1. tit. 16. 49. 62. 66. par. 2. tit. 71.
- Contradictio, Ellene mondas. par. 1. tit. 45. 57. 70. par. 3. tit. 14. 15.
- Contradictor, Ellene mondo. par. 1. tit. 131.
- Conventus, vide Capitulum.
- Convictus sive DamnatuS, Az ki pörít el veszti, Meg gyözetet fél. Avagy meg sen-tentiazot. par. 1. tit. 59. 60. 25. 14. par. 2. tit. 57. 71. 12. 30. 55. 58. par. 3. tit. 28. 26.
- Corollarium, meg zörzes, meg alkutas. par. 1. tit. 120. 59.
- Corpus, corporalis res, Test, Az test-nek fő része. par. 3. tit. 16.
- Corruptio, Meg szedités. Valakit arra inge-relni, hogy álnakul czelekedgyek. par. 1. tit. 86. par. 2. tit. 74. 27.
- Crimen notorium, Szarvas vetek.
- Criminales causae, Szarvas vetek miat in-dult pörök. par. 1. tit. 9. 14. par. 3. tit. 11. 27.
- Creditor, Meg hívö: Ki kölcsen ad. par. 1. tit. 82.
- Crux, Kereszt. par. 1. tit. 11.
- Culpa lata, Tudva valo bün. P.
- Curator, Gondvisselő. par. 1. tit. 124.
- Curia Regis, Kiraly udvara, vagy Tablaja. par. 3. tit. 7.
- Cursor Regis, Posta.

D.

- Dalmatia, Tött Ország. par. 3. tit. 1.
- Damnorum ratio, Kaar Vallasok. par. 2. tit. 45. 51. 61. 48. 68. 67. par. 3. tit. 33. 28.
- DamnatuS, Meg sententiazot. par. 1. tit. 15. par. 2. tit. 57. Damnicatus, Kinek kart töttek. par. 2. tit. 67. Damnicata. par. 1. tit. 74.
- Datum literarum, Az leveleknek kelesse. par. 2. tit. 17.

- Dativa tutela**, vide tutor, tutela. par. 1. tit. 115.
- Debitum**, Adossag. par. 1. tit. 134. par. 2. tit. 18. 68. 32. 45. 52. 33. par. 3. tit. 28. 17. Debitor, ados.
- Decanus**, Decan. par. 2. tit. 53.
- Decretum**, Decretom, Vegezes, Paranczolat adas, rendeles, Irot törvény. Prol. tit. 8. par. 2. tit. 2. 3. 8. 6. par. 3. tit. 2. Vide, in voce, Statuta, Constitutiones et leges.
- Defectus seminis**, Magva szackadas: Kinek magzattya, avagy örökkesse nem marad. par. 1. tit. 22. 48. 82. 84. 29. 30. 10. 27. Fit autem post legitimam aetatem. Antea enim non ipsi, qui legitimam nondum attigerant aetatem, sed eorum parentes deficiunt, cum in sexu virili tum in muliebri. Nam viri deficiunt in semine: Mulieres decedunt sine liberorum solatio.
- Defectus literarum**, az leveleknek fogyatkozassa. par. 2. tit. 82.
- Defectus**, Az környül allo dolgoknak fogyatkozassa. El haylas. par. 2. tit. 82.
- Defensa**, Maga oltalma. Defensio, oltalom. par. 3. tit. 21. 22. 23.
- Depositio causae**, Az pörnek le tetele. par. 2. tit. 82. vide Condensio.
- Depositionis locus**, Fogk-hely.
- Depositum**, Le tött marha.
- Detentio**, Detentus, Meg tartoztatás. Meg tartoztatott. par. 1. tit. 59. 9. 14. par. 2. tit. 43. 55. 67. 68. par. 3. tit. 28.
- Detractores**, Ragalmazok. Hi ad restitutionem famae tenentur, profitendo se male et injuste diffamasse. Detractore. audiens absq. resistantia, videtur consentire, et non minus peccat.
- DEUS**, AZ ISTEN. par. 1. tit. 1. 3. 53. Actor: 5. vers. 29. par. 2. tit. 1. par. 3. tit. 1. 36.
- Dia eta**, Bizonyos napra rendelt, Orszaggyülese. Comitia, Idem. par. 2. tit. 75.
- Dignitatum tituli**, meltosagos tiszteteknek nevezeti. par. 1. tit. 2. 94. par. 2. tit. 49. Vide de his, Confirmationis Conclusionem.
- Director causarum**. par. 2. tit. 39.
- Dispensatio de tutela**, az tutorsag osztogatasa. par. 1. tit. 116.
- Dispositio**, Igazgatás. Disponere, Igazgatni, helyheztenni. par. 1. tit. 5. 44. 57. 10. 13. 64. 43. par. 3. tit. 29.
- Dissipator**, Tekozlo. par. 1. tit. 42. 52. 53.
- Divinus**, Szentseges. Passim.
- Divisio**, Divisor, Divisus, Osztas, Osztó, Meg osztozot. par. 1. tit. 1. 46. 57. 52. 53. 47. 84. 45. 40. 43. 99. 102. 41. par. 2. tit. 70. 72. 60. 67. 73. 82. 18. par. 3. tit. 29. 26.
- Divorcium**, Hazassoknak el valassa. par. 1. tit. 105. 106.
- Documentum literale et humanum**, Levelbeli és élő emberekkel valo bizonyosság. par. 1. tit. 47.
- Dominus terrestris**, Patronus, Földes Ur. par. 3. tit. 26. 31. 29. 30. par. 1. tit. 115.
- Dominium**, Urasag, birodalom. par. 1. tit. 63. 66. 26. 49. 68. 116. 67. 36. 37. 87. 131. par. 2. tit. 60. par. 3. tit. 14.
- Domus**, Ház. par. 1. tit. 98. 40. 41. par. 2. tit. 67.
- Donatio Regia**, Kiraly adomanja. par. 1. tit. 13. 4. 38. 39. 47. 50. 37. 43. 24. 22. par. 2. tit. 32. 71.
- Donatio nova**, Uy adomány. par. 1. tit. 36. 37. 24. par. 2. tit. 77.
- Donatarius**, Meg ajandekoztatot. par. 1. tit. 16. 77. 44. 5.
- Dos**, Iegy-ruha. Dotalicium, Iegy-ruhahoz valo. par. 1. tit. 93. 94. 95. 96. 97. 101. 109. 134. 103. 104. 105. 67. par. 2. tit. 24. 60. 18. par. 3. tit. 3.
- Duplex titulus**, Color, Via, Ket uton, Ket szín alatt. par. 1. tit. 82. par. 2. tit. 70. 71.

Duplum, Duplatio: Ket annyera valo kö-
tes. par. 2. tit. 86. par. 3. tit. 28.
Duratio Literarum, Az leveleknek idejek
mikor tellyek el. par. 1. tit. 33.

E.

Eccl^{es}ia, Szentegyhazi gyülekezet. Eccle-
siastici, az Szentegyhazi gyülekezetnek
praedicatori. Prol. tit. 2. 9. par. 1. tit. 2.
11. 12. 78. par. 2. tit. 44. 51. 42. 52.
Eleemosina, Alamisna. par. 1. tit. 84.
Emancipatio, Felszabaditas, Maganak valo
valas. par. 1. tit. 51. 56.
Emaritatio, Ki hazasitas. Vide Rusticus.
Emenda Linguae, Nyelv valtság, nyelv-
jobbítás. par. 1. tit. 25. 134. par. 2. tit. 72.
Emenda Capitis, Fő valtság. par. 2. tit. 30.
43.
Emendatio seu Reformatio, Az meg-
uyítás. Avagy job modgyara valo hozas. par.
2. tit. 12.
Emere, Venni. Emptio, Vetel. Emptor,
Vevő. par. 1. tit. 60. 27. 61. 75. par. 3. tit. 14.
Esis, Fegyver. par. 1. tit. 3.
Equus, Lo, Caballa, Katzola. Equi, equatiales.
par. 1. tit. 99. 101. 133. par. 3. tit. 34.
Equi gregales, Menes.
Erigens, Feltamado. par. 1. tit. 14.
Erogatio, El költes. par. 1. tit. 101.
Error, Vetek. par. 2. tit. 12. 75. 82.
Eruitor, Testi szakadast tevo. par. 1. tit. 14.
Mutilatio, idem. par. 3. tit. 20.
Evasio, Elszaladas. par. 2. tit. 56. par. 3. tit.
26. 21.
Evadere, ibidem.
Evictio, Terhe fel vetel, Oltalom. Magara
valo fel vetel. Valakiert valo elő alas. par. 1.
tit. 74. 75. 76.
Evictor, Ki valami felöl felel, Es annak ter-
het magara veszi, hogy elő al, és most benne

meg oltalmaz: Szovalos. par. 1. tit. 74. 75.
76. par. 2. tit. 18. par. 3. tit. 34.
Evocatio, Rea valo szollitas. Rea valo hiva-
tal. Be idezes. Törvénybe valo hivas. par. 1.
tit. 132. par. 2. tit. 18. 25. 86.
Prima. par. 2. tit. 25.
Secunda. Ibid. Et par. 2. tit. 86.
Tertia. Ibidem.
Generalis Evocatio. par. 2. tit. 34. 46.
Fit { Per Regium,
Aut Palatiale,
Et Capitulares homines. par. 2. tit. 19.
Requirat tria. { Personam,
Tempus et
Locum. par. 2. tit. 26.
Evocantur. par. 2. tit. 18. 26. 27. 24. 20.
75. 71. 46. 51. 34. 25. 57. 86. 82. 19. 23.
par. 3. tit. 19.
Examen causae, Az dolog felöl valo ker-
dezkedes, és szolás, Ertekezet, tractalas,
Visgalas.
Examinatio, Idem. par. 1. tit. 26. par. 2.
tit. 15. 27.
Excipiens et Exceptio, Fogas. Ki vetel.
Szükseges maga oltalmaban valo czelekedet.
par. 2. tit. 29. 71. 74. 36. par. 3. tit. 10.
Exclusio, Excludi, Excludere, Kire-
kesztes, ki vetes. Ki vetetni. Valakit ki re-
keszteni, ki vetni. par. 1. tit. 98. 102. 68.
par. 2. tit. 75.
Excusatio rationabilis, Melto maga
mentseg. par. 1. tit. 122. par. 2. tit. 30. 59.
Executio, Az törvennek ki szolgaltatasa.
Igaz tetel.
Executor, Igaz tevő, és ki szolgaltato. par.
1. tit. 45. 33. par. 2. tit. 19. 20. 21. 55. 56.
57. 43. 66. 65. 77. 83. par. 3. tit. 7.
Exhaereditio, Az jossagbol valo ki taga-
das, öröcketlenne valo tetel. par. 1. tit. 38.
39. 42. 52. 71.
Exemptio, Az szolgaltatbol valo ki vetel. par.
1. tit. 6. par. 2. tit. 12.

Exemplum, Pelda. par. 1. tit. 13. 46. par. 2. tit. 82.

Exhibere, elő adni. Hogy az masfel is tudgya, mit keresnek rayta. **Exhibitat**, valamely levelre, Avagy **Apertat**, iratni, nem használ: ha az hatvan Napig, aval pörben nem indúlt, ki ellen hoszta. par. 1. tit. 33.

Exilium, Számkivetes. par. 1. tit. 79.

Exitus, Ki menetel. par. 1. tit. 27.

Exmissio, Ki boczatas. par. 3. tit. 3.

Exordium, Kezdet, Eredet. par. 1. tit. 3.

Expeditor, El Keszitő. Avagy ki mast az jorzagnak birasaban meg oltalmáz. Szovatos. par. 2. tit. 36.

Expeditoria cautio et literae. Quietantiae, vel **Evictio**. Tovabra valo maga, avagy jorzaga oltalmara valo jo kötes, jo Level, Menedek. Irasbeli Szovatosság. par. 1. tit. 74. 37. 59. 77. 82. 6.

Expensae, Költség. par. 1. tit. 29. 81. 109. par. 2. tit. 67.

Expiratio literarum, Oly levelek, kiknek már erejek nincz. Vide **Terminus**. par. 2. tit. 57. 59.

Expurgatio, Meg tisztítás. par. 2. tit. 34.

Externus, Idegen. Küvül valo. **Hospes**, idem. par. 1. tit. 14.

Extraneus, Idegen orszagbeli. par. 1. tit. 60. par. 3. tit. 12. 33.

Extirpatitium, Irotvany. par. 1. tit. 134.

Extra Dominium, Urasagan küvül lenni. Valamit nem birni. par. 1. tit. 82. 63. par. 2. tit. 24. 74. 75.

F.

Facientes et consentientes pari reatu detinentur. Az gonosz czelekedövel ki egyyet ért azont erdemli, mint az ki czelekedte. par. 2. tit. 83.

Falsi crimen et reatus. Hamissaggal valo megh ferteztetes. par. 1. tit. 14. Item, megtatlan alnak czelekedet: szó, beszéd, és vallas-tétel. par. 1. tit. 25. 36. 38. 39. 58. 59. 60. 71. 110. par. 2. tit. 14. 17. Vide plura in L.

Falx, Sarlo. par. 2. tit. 78.

Fas lex divina est, Melto dolog, Szabad. par. 2. tit. 6.

Fassio est cujuspian oraculo vivae vocis coram personis authenticis, dispositio, Az az, valaki Elö nyelvel valo vallas-tetele, arra rendelt bizonyos tisztbeli személyek elöt, melyben az mindennemü jovait, hova rendelte legyen, és kinek halta legyen el, meg jelenti. par. 1. tit. 57. 58. 110. 111. 60. 59. 61. 69. 91. 63. 128. 65.

Fassio, { **Modo contractum significat**. Neha vallas. }
vegezest teszen. par. 1. tit. 62.
par. 1. { **Modo attestationem**. Neha bizony- }
tit. 62. } sagot jegyez. par. 3. tit. 13.

Fassio fraudulenta, reclamatione invalidatur. Vide **Literae fulminatae**. Az alatomban valo czalard vallas-tétel, ellen mondással erőtlenedik.

Fides, Hit. par. 2. tit. 52. par. 3. tit. 127. par. 3. tit. 28.

Fide-digni, Meg hit emberek, Hüteles emberek. par. 2. tit. 74.

Fidelitas, Hüseg. par. 1. tit. 123.

Fidefragus, alias **perjurus**, Hite-szeget, Hitellen, Ludas. par. 2. tit. 30.

Fidejussio, Kezesseg. par. 1. tit. 52. par. 3. tit. 34.

Filia, Embernek edes leanya. par. 1. tit. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 29. 42. 50. 60. 67. 89. 90. 91. 101. 120.

Filius, Fiu. par. 1. tit. 17. 16. 106. 108. 60. 124. 52. 54. 53. 41. 51. 55. par. 2. tit. 61. 62. 63. 64. 53.

Finis, Minden dolognak a vege, Cellya. par. 1. tit. 27. par. 2. tit. 85.

Fiscus, Az Fejedelem tár-hazahoz való jövedelem. par. 1. tit. 15. 50.

Bona Regalia, etc.

Foemina, Aszszonyallat. par. 1. tit. 27. 48. 17. 21. 28. 37. 60. 73. 111. par. 2. tit. 42.

Foenerator, Az ki usora nélkül penzt költsen nem ad: ha ad-is, az szalagot meg nem ereszti. par. 1. tit. 60. par. 2. tit. 24. 71.

Foenetum, Reet. par. 1. tit. 133.

Fluvius, Folyó viz. par. 1. tit. 87.

Forum, Vasár. par. 2. tit. 10. par. 1. tit. 95. 134.

Forum ecclesiasticum, Az szent szék. par. 1. tit. 78. par. 2. tit. 52.

Forum Seculare, Külömb külömb itilő, avagy törvenyszék. par. 2. tit. 52.

Forum conscientiae, Az lelki esmeretnek itilő szeki. par. 3. tit. 21. 22.

Fornicatio, Paraszalkodás. par. 2. tit. 62.

Frater, Attyamfi, Battyam, avagy özcem. par. 1. tit. 39. Item. par. 1. tit. 14. 42. 61. 43. 44. 58. 17. 63. 67. 66. 36. par. 2. tit. 34. 61.

Alij autem fratrum, sunt Carnales, Oly attyafiai, kik egy attyától és egy anyyatól valók. par. 1. tit. 50. 67.

Alij uterini, Egy mehből, de külön attyaktól valók. par. 1. tit. 43. 45. 50.

Alij verò patruales, et alij condivisionales dicuntur, Attyakról való, és egyéb egy oszlasson való attyafiai. par. 1. tit. 50. 47. par. 2. tit. 34.

Fraus, Czalardság. par. 1. tit. 71. 86. 87. par. 2. tit. 83.

Fructus, Gümölcs. par. 1. tit. 62. 67. 70. 72. 81. par. 1. tit. 24. 71.

Fugitivus, Elfuto, Szökő, budoso. par. 3. tit. 26.

Fundamentum, Fondamentom. par. 2. tit. 85.

Fundus, Nemes üles, hely, avagy akar mi-czoda öröksegi helye, haz-hely. par. 1. tit. 24.

Furiosus, Nem tiszta eszü, Meg dühüt. par. 1. tit. 55. 124.

Fur, Orr, Lopo. par. 3. tit. 34. 33. par. 1. tit. 15.

Futura contingentia sunt ambigua, Az következő dolgok ketsegessek. par. 2. tit. 82.

G.

Gemma, Gyöngy. par. 1. tit. 110.

Genealogia idem quod Generatio, Nemzetsegi, Születes, Es annak meg bizonyitassa. par. 1. tit. 47. 36. 15. par. 2. tit. 35. 36. 84.

Geysa, Pater D. Stephani Regis, Az Geysa Király, Sz. Istvan Királynak az Attya. par. 1. tit. 3.

Gratia, Kegyelem. par. 1. tit. 59. 20. 16. 15. par. 2. tit. 57.

Guerra, Haboru. par. 1. tit. 23.

H.

Haeres, örökkes. par. 1. tit. 4. 6. 17. 8. 23. 27. par. 3. tit. 30.

Haereditas, öröksegi. par. 3. tit. 18. 16.

Haereticus, Külömböző, avagy, ki más er-telmen vagyon. par. 1. tit. 14.

Homagium, Ez ige ketkepen vettetik.

Előszer feje és jozzaga vesztese alatt való hüttel meg erősitetet, hüvsegert, az Fejedelemhez. par. 1. tit. 12. Mely hüttnek le telere, mind az Pap Urak és Egyházi személyek, szinten mint az több Szabad, Zaszlos és Nagyságos Urak-is és Vitezlő Nemessek, kötelesek. Ibidem.

Masodszor, fő valtsagot, és az ember diat jedzi. par. 2. tit. 23. par. 3. tit. 5. 21.

Az Homagiumoknak külömbseget, lasd. par. 1. tit. 2.

Az Erdelyi Nemesseknek, integrum homa-

- giumja, az az, Egez, avagy Holt diok, teszen flor: 66. Eleven diok penig, teszen flor: 33. par. 3. tit. 3.
- Az Szabad Varosbelieknek Homagiumja. par. 3. tit. 9.
- Az Kifoeldieknek Homagiumja, teszen flor: 40. par. 3. tit. 26.
- Az Homagiumot egyedül csak az győzedelmes fel szokta fel venni. par. 3. tit. 26. Item. par. 2. tit. 23. par. 3. tit. 3. 21.
- Homicidium, Ember öldökles, Gyilkosság. Mely három keppen esik.
- I. El vegezet szanszandekbol: Ez miat foert fő eszik. Gen. 9. vers. 6. par. 3. tit. 5.
- II. Mikor szükséges keppen egyeb abban nem lehet, maga oltalmaert. par. 3. tit. 21. 22.
- III. Történetből, mellyet valaki nem örömet czelekedet: E miat diat kel le tenni. par. 2. tit. 82.
- Homicida, Ember öldeklő, gyilkos. par. 1. tit. 9. par. 3. tit. 5. 21. 32.
- Ki tisztí az, hogy az gyilkossagert, valakit meg keressen, és erette pörellyen?
- Az meg öltnek felesége és gyermeki tisztí: Kik ha ninczenek, az közelb való atyafiak tisztí. Ha azok is ninczenek, az sogorok dolga. Ha mind ezek halaadatlan voltokból törvenyel nem üldözik: az Biro tisztí szerent tartozik azzal, azert hogy az közönseges állapotnak szabados bekseges voltat meg haborgatta, meg büntetnie. par. 2. tit. 12. par. 3. tit. 32.
- Homo Regius, Kiraly embere. Tisztiről, last meg. par. 2. tit. 22. 19. 21. 36.
- Homo impossessionatus, Szegeny legeny. par. 1. tit. 29.
- Hungari, Az Magyarok. par. 1. tit. 3. 42.
- Hungaria in faucibus hostium posita. Magyar Ország az ellensegnek torkaban vagyon helyhesztetven. par. 1. tit. 18.
- At, Pietas ad omnia utilis est. Ahhoz tartazo Országok. par. 1. tit. 1. 13.

I.

- Ignobilis, Nemtelen, Az Nemessegen kívül valo köz ember. par. 3. tit. 26.
- Az olyan köz személyek közzül, az Cancellarian és Conventben iro deakok leven, noha még nem nemes személyek, de meg tartatnak irasokban. par. 2. tit. 20.
- Az köz rendből valo ferfiu, az ő Nemes feleségetül szuletet fiainak és Annyai josza- ginak tutora lehet. par. 1. tit. 133.
- Ignorantia, Tudatlansag. Valamit nem tudni, mint nem ő dolgat. par. 1. tit. 69.
- Valamely helynek vegezeset szokkasit és törvennyit nem tudni, nem vetek: De azt meg vetni, tudvan, annak vagyon büntetese. par. 2. tit. 5.
- Felesegevel valo vérseget nem tudvan, igaz agybol szuletet magzatokat nemzhetnek. par. 1. tit. 108.
- Illegitimorum filiorum conditio, Az nem igaz agybol szuletetteknek allapattyok. par. 1. tit. 6.
- Impedire, Haboritani. par. 1. tit. 9.
- Impetitor legitimus: Törvény szerent valo haborgato. par. 1. tit. 75.
- Imperator et Papa judicant ex conscientia, Az Czaszar és az Papa, lelkek ismeretek szerent itilnek. Prolog. tit. 16.
- Impetrans et Impetratio, Az joszag meg keröje és meg keres. par. 1. tit. 25. 26. 43. 24.
- Impignoratio, El szalagositas. par. 1. tit. 80. 82. 83. 81. 10. 60. 63. 103. 102. 27. par. 2. tit. 18. 20. 24.
- In causam attractus, az kit törvényre hittak. par. 2. tit. 32. 84.
- Incendarius, Gyutogato, Egető, ha fő ember, Notaban eszik erette. par. 1. tit. 14.
- Ha ala valo ember, az tűzben vetik, avagy feje eszik el erette. par. 3. tit. 23.
- Incestus, atyafian valo erőszak-tétel,

- Avagy, fertelmes parasztság. par. 1. tit. 14.
- Incineratio**, Ioa. Husz. par. 1. tit. 11.
- Indebita**, Meltatlan kereset. Mikor az Alpöres, elsőbe allasakort meg bizonyjthattya, hogy az felpöres oknelkül haborgattya, meltatlan keresetten marad el. par. 2. tit. 20.
- Induciae**, Harmadnap szabadság. Frigy. Az meg bekelesre való üdö. par. 1. tit. 60. par. 2. tit. 55.
- Induciae quindecim dierum**, Tizenötödnapi szabadság adatik az adosnak, hogy az Creditorral meg alkudgyek. par. 2. tit. 68. par. 3. tit. 28.
- Infamiam allegans**, Gyalazatos hirt ki mas felöl mond. par. 2. tit. 36.
- In fidelitatis Nota**, Hitelenségnek notaja. par. 1. tit. 14. 13. par. 2. tit. 75.
- Ingressio**, Ingerens, Ingerere, Az ki valaki pöriben ál be, Avagy magat bele elegyiti, Beavatya. Söt ugyan jozzagot-is foglal. par. 1. tit. 68. par. 2. tit. 84. 85. 16. Item. par. 1. tit. 31. 84.
- Inhibitio**, Meg tiltas. Ben tiltas. par. 1. tit. 57. par. 2. tit. 57. 58. 77. 84.
- Injuria**, Bosszuság. par. 1. tit. 52. Az nyilván való bosszuság háromkeppen szokot lenni.
- I. Czelekedettel. Mellyet Hatalomnak hinak. par. 2. tit. 42. 67. Quidam casusnak-is szoktak eszt mondani. Es Major potentianak. Ibidem. Az Minor Potentia is, injuria. Ibidem. par. 3. tit. 3.
- II. Szóval: mikor az Isten paranczolattya ellen, fele-barattyat meg szollya, és hamis tanubizonytságot teszen ellene. Ha emberet adhatnais, hogy mastol hallotta, nem elég az hozzá. Nyilván való bosszusággal illetik az szomszedokis egymást: mikor haboran laknak az szomszedságban.
- III. Irással: mikor valaki felöl ollyant ír, Kinek Ura nem lehet.
- Gyalazatos bosszus szó penig az mikor egyyk az masiknak hazuttad mondgya, ha az széket rolla meg követneis. Es azon törvénye vagyon, mint egyeb szék töresnek.
- Inquisitio**, Communis, Köz vallatas: Mert mind az ket fél vallani ki boczatatik. Abban igy kel eljarni.
- I. Ha az ket fél napot mond, Io: ha nem, az Varmegye széki napyan veszik be az bizonytságot.
- II. Elöszér meg esküttesse az tanukat. par. 2. tit. 27. 21. 28.
- III. Az Utrum olvastassek előttek.
- IV. Neveket, Idejeket, Hazajokot, meg nevezek: Mert ha hamissat mondnak, az utan meg sem talalhatnak öket. Az masodik ki boczatas is meg engettetik: Úgy mint, mikor azt mondgyak hogy bekesegre ment az dolog, Nevezze meg az szék szinin: Kik elöt, és azokkal bizonitson.
- Az köz vallatas, Avagy Ispan jaras regenten igy volt, hogy az Kiraly embere, kit most Ispannak mondunk, falurol falura jart, tudakozvan az falusiaktol gonosz embert: Ha hol tudtak meg mondottak. Az falut tisztreszre osztvan, tiszt embernek Kelleter egy emberert meg eskünni. De most csak heten esküsznek, vagy mentsegere vagy Karhözattara.
- Inscriptio**, Szallagositas. par. 1. tit. 13.
- Insinuatio**, Rövid hivattal. Masod hivattal. par. 1. tit. 68. 46. par. 2. tit. 71. 20. 18.
- Instrumentum**, Szérszam, Eszköz. Az mivel az ember sokkaig elni akar. par. 1. tit. 42. par. 2. tit. 34.
- Insula**, az viz között való porond. par. 1. tit. 133.
- Insurgere contra Regem**, az Kiraly ellen felkelni. par. 1. tit. 9.
- Interceptor**, Uton jarokat haborgato. par. 1. tit. 14.
- Interemptor**, Vér onto. par. 1. tit. 14.

Interpres, Tolmacz. par. 1. tit. 11.
Intestatus, Hal meg, ki testamentomot tehetet volna, meg sem töt. par. 1. tit. 64.
Invasor, Az ki valakire megyen, tamad. par. 2. tit. 42. 67. par. 3. tit. 19.
Invasus, Az kire rea tamadnak. par. 3. tit. 21.
Inventarium, Az fel talalt joknak szamado Regestoma. par. 1. tit. 115.
Iobagio, Iobagy. par. 3. tit. 25. 26.
 Az Iobagyok Istennek tartoznak többet engedni, hogy nem mint az embereknek. Mikor velek bizonyitnak, igazan esküdgyenek, igazat mondgyanak, az mint az dolgot ö magában tudgyak. Mert ha azt mondgyak, az mit nekik meg hattak, meg nyilik valaha az szemek. par. 2. tit. 33. Vide Rusticus. par. 2. tit. 86.
Iocalia, draga Kövek. Iubilia idem. par. 1. tit. 110.
Iterare, Iteratio, Masod avagy egy nehany uttal-is azont kevanni, mondani. par. 2. tit. 75.
Iudex, Biro. Prolog. tit. 13. 14. 10. 12. 16. par. 1. tit. 30. par. 2. tit. 82. 22. 21. 52. 65. 16. par. 3. tit. 8.
Iudicis auctoritas, az Bironak meltosaga. par. 2. tit. 75.
Iudicium, Itilet, Törvény. Prol. tit. 14. par. 2. tit. 6. 51. 2. 34. 80. par. 3. tit. 26. 34.
Iudicare, Itilni, Törvent mondani. Ibid.
Iudicium Novum, Uy itilet. par. 2. tit. 77. 75. 18. 78. 83. par. 3. tit. 6. 11. 27. 25. 26.
 Hanyszor kerhetni és hozhatni Uy itületet?
 Az felpöres egyszer: a Alpöres azonkeppen egyszer. par. 3. tit. 11. Egyebkent ki töb uttal hozzni mereszli, pattvaron marad.
 Aszt is 15. napnak alatta hozza, az itiletnek ki mondassa utan, és exhibeálja, avagy praesentalya, és elő adgya az szék szinin: Es 60. napnak alatta prosequalya. Mert akar iratot legyen exhibitat rea akar ne, annak utanna erőtlen leszen.

Ha vele causajat penig meg nem uyittya, cum poena indebitae le szaal. Passim.
Iuramentum, Esküves, Hit. par. 1. tit. 12. 32. 37. 38. 62. 85. 130. par. 2. tit. 28. 32. 29. 40. 39. 33. 34. 11. 37. 38. 35. par. 3. tit. 27. 3. 36.
Iurisdictio, Törvény szolgáltatásra valo meltosag. Prolog. tit. 14. par. 1. tit. 10. 60. 64. 65.
IUS, Igassag. par. 1. tit. 1. 28. 62. 31.
Ius Regium, Kiraly Igassaga. par. 1. tit. 31. 25. 26. 31. 82. 23.
Ius Possessionarium, Oly jozzag, avagy örökseg, kin hatalmunk, és mely birtokunkban vagyon. par. 1. tit. 24. 80.
Ius generale, Közönseges törvény. par. 2. tit. 11.
Ius patronatus Ecclesiarum, Az Egyhazoknak fő gond-viselői, és fő földes Urai, az Fejedelmek. par. 1. tit. 11.
Ius foemineum, Az aszszonyi-allatnak igassaga. Vide foemina.
Ius idem quod Iusticia, az igaz annyi mint az igassagh. Prol. 1. 2. 3. titulo.
Ius nullum reservando, semmi igassagat maganak nem tartvan. par. 1. tit. 69.

L.

Ladislaus Rex Sanctus, Laszlo szent Kiraly. par. 2. tit. 6.
Larva, ál-ortza. Hinc larvatae personae. Hatzug ál-szemelyek. par. 2. tit. 16. 17.
Latro, grazda lator, avagy lappango Tolvay. par. 1. tit. 15. par. 3. tit. 24.
Legatus, Követ. par. 1. tit. 122.
Legitimare prolem, igaz agybol szuletetnek tennie. par. 1. tit. 108. 106.
Legitimi impetitores, Törvennyel jaro haborgatok. par. 1. tit. 75.
Legitimae aetatis, ki törvény szerint valo idejet el érte. par. 1. tit. 111.

- Levatio causarum**, az pörnek elő vetele, fel vetele. par. 2. tit. 77. 85.
- Levatio oneris birsagij**, Az birsagot fel venni. par. 2. tit. 83. 85.
- Lex**, Törvény. Prol. tit. 6. 13. par. 2. tit. 2. 3. 5. 6.
- Liberi**, Gyermek, fiak, leányok, unokák. par. 1. tit. 4. 17. 106. 108.
- Libertas**, Szabadság. par. 1. tit. 9. 2. 4. 11. 12. par. 2. tit. 11. 58. 59. 68.
- Linea generationis**, az nemzetnek agazattya. Genealogia. par. 1. tit. 42. 47. 67. 116.
- Liquidatio**, Kaar latas. par. 3. tit. 37.
- Lites continuæ**, szuntelen valo pör. par. 1. tit. 70. 79. 27. 46. 68. 25. 14. par. 2. tit. 77. 25. 71.
- Literæ, et Literalia instrumenta**, Levelek és levelbeli eszközök: Avagy, Erösseg. par. 1. tit. 42. 33. 31. 35. 128. 126. 127. par. 2. tit. 34. 52. 59. 36. 15.
- Literæ adjudicatoriæ**, oly level melyben valakinek, meg itilt igassagot meg iryak, és annak ereyével, ugyan annak kezehez-is szolgaltattyak, az meg itilt jokat, az kinek melto igassagot az törvény meg tapasztalta. par. 3. tit. 35.
- Literæ Credentiales, Plenipotenciales, Commissionales**, Valakire bizot dologrol valo tellyes hatalom level.
- Literæ Conventionales, Compositionales**, Valami alkuvasrol valo level.
- Literæ falsæ**, hamis levelek. par. 2. tit. 14. 17.
- Literæ fulminatæ**, alnakul, meg bontot, firkalt, vakart, és törsölt ketseges levelek. par. 2. tit. 15. et 17.
- Literæ Iudiciales**, Az Biro levele. par. 2. tit. 59. 57.
- Literæ Inquisitoria, vel Compulsoria, seu Attestatoria, Vallato** paranczolatok. par. 2. et 3. tit. 27.
- Literæ laceratæ**, meg szakadozot levelek. par. 2. tit. 17.
- Literæ metales**, hatar jart levelek. par. 1. tit. 86.
- Literæ pignoraticia veteres, quæ inutiles**, Az regi szalagos levelek, melyek legyenek erőtlének. par. 1. tit. 82.
- Literæ praeceptoriae, Mandatum, Paranczolat**. par. 1. tit. 33.
- Literæ relatoriae**, Valaszlevel.
- Literæ repetitoriae**, Iobagy Kerö level.
- Literæ Statutoriae**, Iktato level. par. 1. tit. 33. 34.
- Literæ transmissionales**, transmissio, Tablara boczato level. Oly level melyben meg irjak az Birak törvenyet, kik elöt a törvenylöt, és azt az fölsö szekre, az fejedelem Tablajara, avagy szemelye eleibenis vizsik.
- Literæ reversionales**, Kötes Level. Chirographum, Sygraphum, Cautio, Manu propria scriptum, Oly kész iras, kinek ereyével egyyk az masiknak az övet meg téríti. Hinc dicitur, Chirographo convincere aliquem.
- Locus delicti**, az czelekedetnek és vetelek helye. par. 1. tit. 9. par. 3. tit. 32.
- Locus patrandi mala habuisse**, helye volt, melyböl gonoszul czelekedet. par. 2. tit. 47.
- Lucrum haereditatis**, Az joszagnak örökke, eppülese és nevedesse. par. 1. tit. 59.
- Ludas**, Tapasztalt hazug. par. 2. tit. 30.

M.

- Magistratus**, Az kössegnek gondviselői, Igazgatoi és Birai. Prol. tit. 2.
- Magnificus**, Nagysagos Ur. par. 1. tit. 3.
- Major pars**, Az nagyobbik Resz. par. 3. tit. 2.
- Malefactor**, gonosz tevö. par. 2. tit. 12. 20. par. 3. tit. 32. 24. 20.

Maleficium, malefactum, gonosz cselekedet. *Ididem.*

Malum minus inter duo mala esse eligendum, Ket gonosz között az kisebbiket kel választani. par. 3. tit. 21.

Mancer, maga kurvajatul születet fattyu, Szab gyermek. *Terrae filius. Idem. Vide Illegitimus.*

Manceps, arendator, ki az urtul vagy az kössegtul valamit bizonyos arron meg veszen, Hidat, Revet, Vámot.

Mancipatio, öröksegnek, és egyéb jozzagnak eladása, masnak engedese, el kötese.

Mancipium, Rab.

Mandatum, propriè, Principis est commissio. Az Fejedelem parancsolattya, Hagyasa, és valakire valo bizasa.

Ez penig harom fele:

I. Az melyben az Fejedelem parancsol, hogy az Törvény tevök és Birak Törvent és igazat tegyenek, valamely serelmes félnek.

II. Mikor az Fejedelem parancsol az Capitanynoknak és Ország Tiszt-viselőinek, hogy azt meg cselekedgyek.

III. Parancsol az rendelt Biraknak, melyben mindenkor ez Cikkely vagyon, (ha az dolog, ugy mond, ugy vagyon, az mint előnkben attak) tehát hogy meg cselekedgyek. Poson. 63. ar. 78. 79.

Ez harmadik parancsolatra penigh, melyben az igassag tevö Cikkely mindenkor szokot lenni, Törvent kel mondani. Kiert az kire hozzak melleje kel hini. Holott az Nemes Birak az Orszagnak Törvényere szoktak tekintenie, és vegezesere. par. 2. tit. 8. Az Varosi Biraknak penig az Varosnak Privilegiomara: Az mely dologrol penig Privilegiomok nem volna, az helynek reghi meg regzet szokasat kel követniek. *Iuxta, Prol. tit. 10. par. 3. tit. 20.*

Item, Az Fejedelem parancsolattya az Törvényben, még-is ket féle: Vgy mint,

Törvény szerent valo, Mely szerent igazat is tesznek, ugy mint, uy itilet, és egyeb effele törvénybeli orvosságok, melyek igaz idejen költek.

Igyenes paranczolat, mely bizonyos emberekre szól: Melyben mindenkor bele irjak azt (hogy ha az dolog ugy vagyon) Ezt az Birak eleiben törvényre tamasztyak, hogy ha melto legyene az panasz? Es ha meltatlanak talaltatik, büntetese vagyon.

Mandati Iudicis refutatio poenalis, Ki az Biro ellen szól, meg buntetődik. par. 3. tit. 26.

Manus, Kéz.

I. Az Fejedelem meltosaganak mondatik. *Matt. 6. ar. 23. Vlad. 1. ar. 60.*

II. Az törvennek meltosaganak. par. 1. tit. 60.

III. Valamely biro jaras ala vetetet, és elrendelt meltosagnak. par. 2. tit. 55. 68.

IV. Az Földes Vr meltosagaert: Es az ellenkező félnek kezeert, vétetik. par. 3. tit. 26. 28.

Manibus adversarij tradi, az ellenkező félnek kezében adatni. par. 2. tit. 55. 68. par. 3. tit. 26. 28.

Manus patris iniicere, hatalmassul az attyara tamadni. par. 1. tit. 52.

Manus judicarias incidere, Biro kezében esni. par. 1. tit. 59. 60.

Marca, Gira.

Egy Gira arany az törvényben teszen, hetven ket forintot. par. 2. tit. 73.

Az Ezüstnek Giraja-is két fele.

Egyik az nehez Gira, kinek egyyike teszen negy forintot. par. 1. tit. 93. 133. Masik könnyü Gira, kinek egyyike csak egy forintot teszen. par. 2. tit. 69. 86. Az Szekelyek Girajok teszen ötven Magyar penszt. par. 3. tit. 4.

Marca Homagialis, Dian maraszto Gira. par. 2. tit. 50. 70. 86. 83.

Maritus succedit quandoq. Neha az ferjere maradnak az jok. par. 1. tit. 48. 110. 29.

Mas, Masculus, Ferfu. par. 1. tit. 111.

Materia, Az miből valami leszen. par. 1. tit. 51.

Maternum jus, Annyai igazság. par. 1. tit. 54.

Matricidae, Kik az Annyokat meg ölik, notaban esnek. par. 1. tit. 14.

Matrimonium, Egy ferfiának és egy aszszonyialhatnak, törvény szérent való egygüt eltek, Hazasság.

Mi az oka hogy csak egy aszszonyembert szabad venni, és nem egyszers-mind egynehant?

Azert hogy az Nagy ISTEN nem akarta, hogy az emberi nemzet, ala és felbudosek, mint az oktalan allat, hanem hogy az hazasagnak igaz rendit kövesse, és ösz. felsegének szoat fogadgya. Miert hogy mentest kezdetben monda: Es ketten egy teste lesznek, nem mondgya, Harman, Negyen, avagy többen legyenek egy teste. par. 1. tit. 48.

Mint kel az hazasokat egyben adni? Egyhazi személyek, és elegendő bizonyoságok által, magok szabad akarattyokból való valasztetelek szérent. Col. lib. 2. cap. 15.

Az titkon való hazasulasok, miert vadnak tiltva?

I. Mert czalardság eshetnek miatta.

II. Mert ha titkon, hirtelen czelekednenek, megbanvan, egyyiket az másik utan kezdenek keretni, maga gondolatlanul.

III. Mert ha értékes nélkül lennenek, gyakorta vér szerent való Attyafiak között lenne, törvény ellen.

El hagyhatnia feleséget?

Ha valaki felesége mellől el szökik, minden Iovai az feleségere maradnak: Valamedeg pedig Urat varni akarya, senki ne kenszerithesse, hogy addeg mashoz menyen. S. Steph. lib. 2. cap. 28.

Az ki pedig oknelkül és gonoszul hadgya el feleséget, az hazaságban való köteles voltat

meg hágtá és el mulatta, kiert meg váltak. Mert aval azt jelenti hogy massal való életre attá magát.

Ket attyafiu veheti ket Attyafiat? El veheti: Mert az Sogorság között ninczen veer szerent való attyafiuság. par. 1. tit. 48.

Hanyad iziglen nem szabad az hazasság? Az szent szeknek rendi masodik és harmad izig való hazasságot meg tiltot, söt az törvény sem engedi meg. Innet vagyon ez, hogy az kik tudva ez ellen czelekesznek, gyermekinek ninczen semmi reszek. par. 1. tit. 106. 107. 47. 53. 54.

Meatus, Viz folyás. par. 1. tit. 87.

Mendacium, Hazugság. par. 2. tit. 30. 38.

Pulchrè mentiri non est verum.

Bonum est aliquando mendacium, cum dicendi prodest, et audientes non laedit.

Mensura, Mertek. **Mensura Regalis,** alias, Ulna, Kiraly mereteke, Öle. par. 1. tit. 133.

Mercator, Kereskedő avagy kalmar ember, Aros ember.

Az kereskedő ember Regestomanak, melylyet azon oraban, mikor az marhat attá irt, mely ki tetzik, az első és útanna való irasból, hitele vagyon: Ezokaert mikor Regestoma mellet meg esküszik, bevehető. Mert az mit önön köztök vegeztek azt irtak.

Mercipotus, Aldomas. Arrha, Sz. Miklos penze. par. 3. tit. 34.

Meritum causae, az keresetnek dereka, summaja. P.

Meta, Hegyes rakas, hant határ, domb, czel. par. 1. tit. 85. 86. 84. 87. 134. par. 2. tit. 85. 36.

Minae, Fenyegetes. par. 3. tit. 23. par. 2. tit. 74.

Ministri, Szolgak. Prol. 16.

Miserabilis, szánatos, keserületes: A ki vagy vak, vagy igen szegény, arva, öszvegy: az igyet masnak el adhattya. par. 1. tit. 27.

Missio, El küldés, boczatas. par. 2. tit. 82.

Mobile, Indulo, ingo marha. par. 1. tit. 19. 99.
Mola, Malom. Molendinum. Idem.

Az Malom szabad kiralyi haz, közenseges. Az ki abban, avagy az Egyhazban és Korczoman verekedik, husz forintal büntetődik, annak felette az serelmes felnekis kedvet kel keresni. par. 2. tit. 10. par. 1. tit. 88.

Moneta, quod nos signi impressione vel authoris, vel pretii moneat, Penz. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 45.

Monile, Köszöntü, Függö. par. 1. tit. 110.

Mortuum qui evocaverit, mulctatur, Holt embert ki haborgat, meg büntetetik. par. 2. tit. 24. par. 3. tit. 5.

Mucro, Fegyver. par. 1. tit. 3.

Mulcta, Birsag. par. 2. tit. 85.

Mulier, Aszszony ember. par. 2. tit. 24.

Az első Uratol egész, az második Uratul fél jegy ruhat varhat. par. 1. tit. 96.

Az mely Aszszonyiallat paraznaul elt, ninczen jegyruhaja. par. 1. tit. 105.

Mutulus, Czonka. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 3. 20.

Mutuum, Kölczön. par. 2. tit. 32. par. 3. tit. 17.

N.

Natus, nati, Szültelem, Fiaim. par. 2. tit. 62.

Negatio, Tagadas. par. 2. tit. 32.

Negligentia, El henyeles.

Mikor erdemel büntetést?

Mikor meg veti, és meg utalya azt, ki az gondvisselest eleiben rendelte.

Negotiator, Kereskedő. Pos. 46. ar. 51.

Miczoda Kereskedes vagyontiltva, az Magyar nemzet között?

I. Usura, az usora. par. 3. tit. 28.

II. Simonia, Isten igéjenek el adasa, és vele valo kereskedes. par. 2. tit. 30.

III. Furta, Az lopas, és orsag. par. 1. tit. 15. par. 3. tit. 33. 34.

IV. Lenocinia, Fertelmes bordely haz tartasa, kerites és hitegetes. par. 1. tit. 19. 105. par. 3. tit. 32. Es mindennemü gonoszsag. Passim.

Nepos, Unoka. par. 1. tit. 51.

Nil juris, Semmi igassag. par. 1. tit. 69.

Nobilis, Nemes ember. par. 1. tit. 4. 6. 9. 4. 10. Ki nem müves ember munkajaval, mely gyalazattyara vagyont, él.

Item. par. 1. tit. 7. 8. 3. 2. par. 2. tit. 68.

23. 36. 32. 33. par. 3. tit. 32. 20. 3. 4. 19. 27. 31.

Nobilitas, Nemesseg. par. 1. tit. 3. 4. 6. par. 2. tit. 36.

Non nobilitat armorum collatio, nec exaltant insignia, sed feudum regale, Meg nem nemesit az Cimernek adassa, sem meg nem magasztal az jel, hanem az Kiralynak, avagy az Patronusnak adomanya, kinek birodalmaban lakunk. par. 1. tit. 6.

Nomen, Nev, kereszt nev. par. 1. tit. 24. par. 2. tit. 82.

Cognomen, vezeték nev.

Az Adomany levelben, az atyafiak neveit, nem szoktak mindenkor be írni, de az feleségek nevet mindenkor. Mert az atyafiak az Nemesek között, az osztosznak előtte mind a hasznot s-mind az kart, egyarant szenvedik. par. 1. tit. 43.

Az kiket pedig még meg nem nemessítették, és az felesége nevet, ha bele nem irtak, nemesseget nem nyernek, reszek sincz benne. par. 1. tit. 48. 50. et 102. 24. 59. 27. 43. 60. Item. par. 2. tit. 29. 35. 74. 34.

Non ae, Kilentzed. par. 2. tit. 8.

Non venientia, Az törvényre valo el nem jöves, üdö vetseg. par. 2. tit. 58. 86. Per non venit. etc.

Nota, Iegy: Nota infidelitatis, Hitetlenségnek jele. par. 1. tit. 14. 16. 20. par. 2. tit. 57. 65.

Az keresztyen Fejedelmek senkit ezzel nem karhoztatnak, hanem Törvény szerint rakják emberre, az gyüles alatt, avagy az tablan. par. 2. tit. 75. 57. 65. 49. par. 1. tit. 14. 20. 16. 25.

Notarius, Iro deak. par. 2. tit. 19. Gondviseletlensegekert meg feddetnek. par. 3. tit. 35. Prokatorkodniok sem szabad. Sig. 2. art. 3.

Nem is tartoznak azzal sem az törvény tevők hogy mindenekről meg emlekezven faraszszak elmejeket, hanem leveles az szek, ki ki irassa fel dolgot. Es abbol ki tetzik, hogy hogy forgat.

Novum iudicium, Uy itilet. par. 2. tit. 12. 78.

Nubere, Ferhez menni. par. 1. tit. 29.

Nullum jus, Nil juris, Semmi igassagh. par. 1. tit. 69.

Nundinae, Sokadalom. Hogy nyoltz napig az mezőben dolgozzanak, az kilentzediken az vasarra mehessenek. Quasi nono die, dietae. par. 2. tit. 10.

①.

① **Obiectio, idem quod Exprobratio,** Szemere valo vetes.

Ha valaki az szék szinen gyalazatos hirtvét valakinek szemere: ottan meg kel bizonyítani, mert pöriben külömben elő nem mehet. par. 2. tit. 36.

Ha penig az bizonysg ellen, bizonysgira keredzik valaki, tehat I. mind az két félnek, az Törvény előtt, jelen kel lenni, és az a fél, aki vallatni akar az tanuk ellen, meg neveze ki ellen vallatat. II. Nyilvan meg mondgya, mit akar vallatni, orsagotte? gyilkossagote? Parasznasagotte? Vagy azt hogy az előtis hamis tanunak talaltatot: Vagy hogy illegitimaetatis: Vagy hogy atyafiú. Mert kü-

lömben bizonysgira, az harmadik szek napjaig, nem jo ki boczatani. Vide Purgatio. Obligatio, Elkötes. Prol. tit. 15. par. 1. tit. 27. 82. 58. 103. par. 2. tit. 18.

Obstaculum executionum, Az Executionnak meg allatassa. par. 2. tit. 37. 73.

Occidere, Interficere, Szabad az latrot meg ölni, ha külömben ember töle meg nem szabadulhat. par. 3. tit. 21.

Ki valakit loával el tapottat s-meg öl: Vetkes, mert hatalmaban volt, hogy erősbnek és tudosbnak atta volna alaja lovat.

Occupatio, El foglalas. par. 1. tit. 67. 68. 85.

Occupator, El foglaló. par. 2. tit. 61. 46. 42. par. 1. tit. 68. 75. 134.

Octava, Törvény szolgaltatasra valo gyüles, terminns. Matth. 2. art. 5.

Octavae violatio, Octava haborgato. par. 2. tit. 20.

Ha egyike az Itilő Mestereknek jelen nem leszen, el mulik az octava: de ha az Assessorok közzul jelen nincz, aval el nem halad: Ha penig az varosban beteg az Itilő Mester, Iro deakya irhat, az Assessorok altal ugyan voxot és itiletet kernek töle.

Az Varmegyén azonkeppen, ha valamellyik Biro ot nem leszen, el halad az Itilő szék, ha mind az ket Ispan ott volnais. Egyeb igazgatas meg lehet. Hites Notarius nelkul sem lehet Itilő szék.

Oculata, Szemleles, Szem latomas, Szemmel valo meg latogatas. par. 2. tit. 41.

Odiu m, Gyülölseg.

Officialis, Tisztviszelő, Tisztarto. par. 2. tit. 23. 27. 19. 48. 53. 51. par. 3. tit. 26.

Az Tisztarto mikor Paraszt ember, és lap-pang az szam adas előt, mindenüt meg fokhattyak.

Na Nemes Ember, és hazanal lakik, intsek Paranczolatall, hogy számot Adgyon, ha nem czelekeszji, meg foktathattyak.

Onus, Terhe, kezesség fel vétel. par. 1. tit. 59.

Onus, Büntetes, Birsag, El maradas, Maratsag. par. 2. tit. 86. 67. 69. 28. 80. 58. 59. 56. par. 3. tit. 6. 33.
Opinio, Itélet. par. 2. tit. 42.
Oppidum, Mező város. par. 3. tit. 33.
Origo, Eredet. par. 1. tit. 64. par. 2. tit. 6.
Originales et Originarii, Az első jország talalok, kitől mi eredet. par. 1. tit. 37. 73. par. 2. tit. 15.
Orphani, Arvak. par. 1. tit. 129. 131.

P.

Pactatio, Megalkuvás, Szegőtség. par. 2. tit. 12.
Pactio, Satzolás. par. 1. tit. 59.
Pagus, Falu. Oppida, faluk és mező városok. par. 3. tit. 33.
Palatinus, Nador Ispan. P.
Papa. par. 1. tit. 11.
Par, Az Leveleknek, sőt akar mi irasnak massa. par. 1. tit. 42. Parban kelni.
 Cum par petitur, non est quidquam aliud loquendum.
Paraphernum, Iegyruhan kívül való ajandek. par. 1. tit. 93. 100. 105. 67. par. 2. tit. 24. 18. Mennyeközői ajandek.
Parens, Parentes, Az Szüleink. Akar attyank, job-attyank, akar annyank, job-ananyank legyen.
Parricida, Az ki szüleit meg öli. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 43.
Pars, Rész. par. 3. tit. 2.
Particula, Reszetske. par. 1. tit. 85.
Pascua, Legeltető mező, Barom elő foeld.
Pater, Attya. par. 1. tit. 53.
 Miert nem szabad az Fiunak vissza ütni, ha az Apja veri?
 Azert mert azhol szabad az bantas, ot tilalmas az maga oltalom. Item. par. 1. tit. 59. 60. 58. 64. par. 2. tit. 57. 61.

Paterfamilias, Czeledes ember.
Patria potestas, Attyai meltosag. par. 1. tit. 51. 55. 53. 56.
Patrare, nemzeni. par. 2. tit. 67. 82.
Patrare mala, gonózsagot czelekedni. Ibidem.
Patrimonium, Attyai jok. par. 2. tit. 44.
Patronus, Oltalmazó, Földes Ur. par. 1. tit. 112.

Az Varosokban az Birak és tanacz, viselik az oltalmat, az Fejedelem utan.

Pauper, szegeny. Az regiek azt tartottak szegennek, kinek 50. Forintig nem volt erteke. Most-is azoknak ugyan levelet adnak rolla. Pos. 63. art. 51.

Azoknak pöreit az Fejedelem Udvaraban most-is minden okkvetetlen penteken és szombaton elő veszik. Az Varmegyeken peng az szeknek első Napyan. Ha gazdag szegenyel pörel, és birsagban eszik, külömb: Mert az irot törvény szerent szokot fizetni. par. 2. tit. 68. et par. 3. tit. 28. Ha ninczen penze, testevel fizet, az az, szolgál erette, mind addeg mig az birsag ki telik.

Peculium, saját munkával szerszet jország és örökseg. Varoszi helyen, Proprium acquisitionnak mondgyak, saját keresmennek. Akar maga faratsaga, munkaja, avagy hazasaga utan talalta legyen-is.

Ez pengig Negyfele:

- I. **Peculium castrense**, Tabori örökseg. par. 1. tit. 5. Az mit Ember fegyverével talal, vére hullasaval, hazajanak oltalmaert. par. 1. tit. 18.
- II. **Peculium quasi castrense**, Oly örökseg, kit az Fiu deaki tudomanya által talal. par. 1. tit. 5.
- III. **Peculium profectitium**, Dolgainak elő menseböl szerzet jország, örökseg, Haszon vetelből való gazdagulas. par. 1. tit. 67.
- III. **Peculium adventitium**, Mástol maradot és szállott jország és örökseg.

Pecunia, Penz. par. 2. tit. 45.

Pecunia uxoris, Felesege penze. par. 1. tit. 110. Item. par. 1. tit. 17. 19. 102. 21. par. 2. tit. 76. 32. 45.

Pecus, Barom. par. 2. tit. 82. par. 3. tit. 33.

Pedagium, vam penz. Gvidagium, késerök fizetesse. P.

Percutiens, Ki meg akar verni. par. 3. tit. 21.

Pergula, Follyoso.

Perjurus, Hamis hütü, Ludas. par. 2. tit. 30.

Perjurii poena, az hamis hütinek büntetesse. par. 1. tit. 38. par. 2. tit. 29. 30. **Aucarius**, Ibidem.

Persona, Szemely. Prol. tit. 13. par. 1. tit. 2. 65. 10. 64. 59. par. 2. tit. 52. 77. 64. 45. 46. 48. 75. 67. 20. par. 3. tit. 21. 8.

Personalis praesentia, Fejedelem személye. par. 3. tit. 8.

Pertinentiae, Hozza valo. par. 1. tit. 24. par. 2. tit. 76. par. 3. tit. 16.

Per totum hodie, Mind nap estig, Matellyessel. Az Pöressesek között forog ez szo. Oly ereje vagy on penig: hogy ha az naprol el mulik, sullyosban essik az birsag. par. 2. tit. 86.

Pignus, zálag. par. 2. tit. 20. Az zalagos jozsagot ha ki esztendeig kezehez nem veszi és az szegenyseget nem szolgaltattya: Avagy magat bele nem iktattya, el marad az szalagos Iozsag mellöl. Azt penig az igaz öröckessek ottan megh valthattyak: Vagy az fejedelem: Avagy az kinek az fejedelem Adandgya. par. 1. tit. 27. par. 2. tit. 71.

Bizonyos üdöre kötet jozsagot megh valthatnak, az igaz öröckessek, de nem az ki el köttette. par. 1. tit. 102. 60. 69. 80. 81. 82. 83. par. 2. tit. 24. 18. 20.

Piscina, Gyalmos tó. par. 1. tit. 133.

Pisetarius, Penzverő Mester.

Plagiarius, Martalotz.

Plebs, Vulgus, Kösség, köz ember. par. 1. tit. 3. 6. par. 2. tit. 4.

Poena, Büntetes. par. 1. tit. 25. 38. 15. par. 2. tit. 52. 51. 42. 55. 67. 28. 34. 36. 72. 57. 16. par. 3. tit. 26. 19. 3.

Háromkeppen büntetődik egyik az másiknak velkejert:

I. Ha kinek az Attya penzbeli büntetesben eszik, az fia fogyatkozasara-is vagy on.

II. Rea szállitasal, mikor az attya valaki jozsagot modnelkül el foglalta, és az fia meg nem ereszti, büntetesben eszik, noha nem ő vetközet. par. 2. tit. 51.

Azonkeppen az Iobbagyokert gyakorta az Urokat birsagolyak meg. par. 3. tit. 26.

III. Aval hogy valakinek el hallgattak meltatlan czelekedetit, vele egyet értettek: es így az vetkest az artatlannal egyyüt büntetik meg, azert hogy vetsegeert am-azt meg nem szollítottak.

Populus, Egy Orszag nepe. **Plebs**, az kösség. par. 2. tit. 4. par. 3. tit. 2.

Portio, Resz, Falka. par. 1. tit. 21. 70. 62. 6. 17. par. 2. tit. 60.

Porcus, Sertes marha, Diszno. Regen ha ki makkos Erdejeben talalta, be hajtotta: ha ki nem valtottak, egyet le üttetet benne: Ha masod uttal, kettöt: Harmadszor az Varmegye Ispanhoz haytotta, és vele meg ösztotta. Elöször azert, meg jedzetek az fat mely alatt talaltak.

Possessio, Oly örökseg kinek bizonyos gazdaja vagy on, Falu. par. 1. tit. 23. 82. 24. 85. 29. 76. par. 2. tit. 71.

Posteritas, Vtanunk követközendök. par. 1. tit. 17.

Posthumus, Attya halala utan születet. par. 1. tit. 16. 17. par. 2. tit. 62.

Postliminius, Az haza jövetelnek igazsaga. Az mint szoktak mondani: Az Tar gyermeknek meg nő még a haja. Innet vagy on, hogy az budoso gyermekek, és Rabsagban estek ellen, semmi üdö mulas nem fog. Sem az vér ellen. par. 1. tit. 79.

Potentia, Hatalom.

Az Hatalom kettéfele.

Nagyob hatalom mi legyen, meg vagy on irva. par. 2. tit. 42. 67.

Az kisebb hatalom. par. 1. tit. 78. par. 2. tit. 67. 68. 61. par. 3. tit. 3. 19. 26.

Potestas, Meltosag. par. 2. tit. 3. par. 1. tit. 51. 55. 53. 16.

Praedium, Mayor haz, Szalas. par. 1. tit. 24. Most, Puszta Telek.

Praedialis, Egy haz helyü Nemes ember. P. **Praedo**, Koborlo, Nyuzo foszto, Ragadozo, Tolvay. Az illyent karoban kel verni. par. 1. tit. 15. par. 2. tit. 12.

Praefectio, Elöb avagy fellyeb valo vitel: Mikor az Fejedelem az leanzot fiui aga teszi, és igy allapattyat meg jobittya. par. 1. tit. 17. 39. 50. Ha kinek annelkul is igassaga vagy on hozza, nem sikseg magat nagyzani. Item. par. 1. tit. 7. 8. 17. par. 2. tit. 50.

Praefectus, Tisztartó. Passim.

Praegnantium conditio, Az neheszkes aszszonyallatoknak allapattyok. par. 2. tit. 62.

Praejudicium, Valakinek karara, avagy nyilván valo fogyatkozásara inditot dolog. par. 1. tit. 38. 71. 58. 61. 82. 108. 110. 7. par. 2. tit. 2. 57. par. 3. tit. 7. 2.

Praelatus, Az Captalannak, avagy Conventnek előttek jaroja, elei. par. 2. tit. 49. 50. 51. 44. par. 1. tit. 2.

Praepositus, Praepost. par. 2. tit. 40.

Item, Praesbyteri et Scholares arma non gerant. Az Papok és Deakok fegyvert ne viselleyenek. Vlad. 7. art. 60.

PRÆSCRIPTIO, üdö mulas. **Temporis complexio**, az üdönek el telese. par. 1. tit. 78. 79.

Miert rendelték ez üdö mulast?

Az vakmerö, rest és tunnya pöresekert: kik az törvény erejet süketsegre veszik, és az fülek mellet eresztik el az sült galambot szajokban varvan.

Hanykepen maradnak el igassagok mellöl, ez üdö mulassal? Sok keppen, Ugy mint:

I. Az első, egy szem pillantasban el marasztya dolgaban: azt, ki azon szem pillantasban, mikor az törvent, ki mondgyak, kerdöre nem veszi sullyos törvenyet: Mert az utan, egy ora mulvan el nem boczattyak. Az mint hogy az maga oltalma-is csak azon szem pillantasban szabad. par. 3. tit. 21. Az Nemes ember meg foktatasa-is, a veteknek helyen kívül üdö mulva, meg nem engettetik, hanem ha szüneti nem volna hogy kergetik.

II. Hat oraiglan, el marasztya dolgaban azt. Ki az törvény szék fel költeig, az meg mondot sententiatol azt el nem tiltotta. par. 2. tit. 59. 18.

III. Egy egész napnak forgassa, mely tizenket orat teszen: Azt, ki az szokot napon az sententiat ben nem tiltya. Pos. 50. art. 52.

IV. Harmad napi üdö mulas: Az kit fejen marasztottak, és fogva-is vagy on, söt fejet is akaryak venni, hogy harmad napnak allata pöressevel meg nem alkut.

Vagy on mas rendbeli harmadnapi üdömulas-is: ugy mint mikor valaki valamit veszen, ugy hogy ha nem tetzik, harmad napra vissza adgya (ez Orszag törvénye-is). Akkor az vegezet idöt kel tekinteni, és abban meg tartani. Ha pedig semmi üdöt nem vegeztek, az harmadnapot kel meg tartani, mely alat az vöt marhat meg adgya és penzet vissza kerje, mert az utan rayta marad. par. 2. tit. 55.

V. Ötöd napi üdö mulas, leszen annakis dolgaban: Ki meg igrte, hogy emberet allattya az törvény elöt, bizonyos megh hagyot napon, és az utan ötöd nappal allattya, mely osztan heaban valo.

VI. Hat napnak üdö mulassa vagy on, az terminus octavanak vegeben, mely hat nap alat a ben tiltas nem fogh. Pos. 50. art. 52.

VII. Nyoltzad napi üdö mulas, vegezesből valo,

- hogy addeg ne hia rea, mig alküszik vele avagy vele egyéb törvénybeli uttyat alattya meg. Pos. 50. art. 54.
- VIII. Tized napi üdö mulas: Az Itilö Mesternel ki tized napnak allatta, ellene valo sententiajat ben nem tilttya, és az tized napot el mulattya.
- IX. Tizen negyed napi üdö mulas, engettetik az vice Ispanoknak. Ez alat az varmegye mast tartozot valasztani.
- X. Tizen ötöd napi üdö mulas: Mikor vagy valaki fogva vagyon: Avagy valaki marhaját adossagaert el böczültek, és tizenötöd napig vagy Biro keznel, vagy közkeznel vagyon, ha ki nem valttya eppen, öröcke az Creditornak marad. par. 3. tit. 28. Azert ha az 15. napra, az felpörös az törvényre el nem jö, az meg tartot és meg fogot embert kezessegre ki adhatni.
- XI. Harmintz napi üdö mulas, az Testamentarius Tutorok felöl, kik addeg Inventariomot tartoznak iratni.
- XII. Hatvan napi üdö mulas: Leszen az Fejedelmek paranczolatiban, ha az alat meg nem adgyak, az utan erőtlének lesznek. par. 1. tit. 33.
- XIII. Hat hólnapi üdö mulas: Leszen azoknak dolgaban: Kiket valami örökseggel meg kenaltak, meg imattak, és hat hólnapnak alatta meg nem váltottak. par. 1. tit. 60.
- Varossi helyen egy esztendőnek és egy napnak forgassa alat, leszen meg az üdö mulas. par. 3. tit. 15.
- XIV. Egy Eztendőnek forgassa alat valo üdö mulas forog azok közöt, kiknek Adomány és Iktatas által adatot jozzagok vagyon, és el halgattyak és vesztéglik.
- XV. Az Falubeliek közöt-is eztendöt és egy napot foglal be az üdö mulas, és üdö töltes. par. 1. tit. 78. par. 3. tit. 14. 15.
- XVI. Usucapio rerum, Szokkassal és vele valo elessel magunknak valo tulaidonitas. Az az,
- ha valami el adot marhat, vissza nem valtunk, oda marad. Az el orszot, tolvailot marhatol meg valva.
- XVII. Tizen ket esztendői üdö-mulas: mely alatt az nyavalyas ertetlen arvak ellen meg nem engettetik az üdö mulas. par. 1. tit. 78.
- XVIII. Tizenhatod esztendői, mert addig halgat az arva. par. 1. tit. 111.
- XIX. Tizennyoltzad esztendeiglen, egy sem idegenitheti jo modgyaval jozzagat. par. 1. tit. 111.
- XX. Huszon negy esztendös-koraban, tellyes üdejü: Birhattya maga jozzagat, akar hova tegye. Ibidem.
- XXI. Az harmintzket esztendös üdö-mulas leszen az Nemesseg Iovaiban, mellyet mas modnelkül bir, ha addig nem ellenzik. par. 1. tit. 78.
- Az Injuriakat, és boszszu-teteleket-is addig indithattyak meg az törvényben: Az utan nem.
- XXII. Az mely dolgok egyenessen czak az szent szeket illetik, Negyven esztendőnek alatta meg indithattyak: Az utan halgassanak. Ibidem.
- XXIII. Kiraly igassaga szaz esztendeig fen áll, és abban mulik. par. 1. tit. 78.
- Minemü ügyeket nem mulattat el az üdö?
Az zalag meg adast.
Az gonoszsagnak meg bünteteket.
Az Orszag uttyat, Utzakat, hatart, arkot és hidat: miért hogy közönseges jok, senki el nem foglalhattya.
- Azonkeppen Attyafiak közöt, és az varosbeliek közöt, oly dologokban, mellyek az közönseges varosi allapotot illetik, és annak meg maradassat, az idömulasnak ninczen helye.
- Sem az Rabsagban-esset emberek ellen nem fog. par. 1. tit. 56. 79. 46. 78.
- Item, passim. par. 1. tit. 23. 11. 82. 85. par. 3. tit. 14. 15.

Felben szakaszthattak mind az által az üdö-mulast. Ha az dolgot ellenzik, tudomány tetellel, hogy nem engedik rea. Kit ha nem czelekeznek, helye leszen.

Praesumptio, gyanosság. par. 1. tit. 121.

Praevicator, Szinnel való czelekedő.

Oly Prokator ki az Pörben titkon az ellenkző felel tarttya: Ket színü. Kiert dian vagyon.

Primordia, Kezdeti. par. 2. tit. 15.

Princeps, Fejedelem. Prol. tit. 6. par. 1. tit. 3. 9. 10. 37. par. 2. tit. 77. 11. 3. 39. 76. 12. par. 3. tit. 10.

Prior Auranae. par. 2. tit. 54.

PRIVILEGIUM, Valamire való szabadság, Privilegiom, Tulaidon igasság. par. 2. tit. 8. 12. 14. 7. 11. 9. 20. 10. 16. par. 3. tit. 20.

Nyolczkeppen romol meg az Privilegium.

I. Mikor az kinek az szabadságot attak, ellene czelekeszik.

II. Mikor az szüksegnek idejen, az szabadsággal nem él.

III. Ki notaban eszik, el veszi szabadságot.

IV. Mikor mas embernek nyilván való karara adgyak.

V. Mikor az szabadságot az törvény le szállittya.

VI. Mikor az szabadságnak ellene mondnak.

VII. Az utolszori az elsöt meg erőtlentti.

VIII. Mikor az Fejedelem bizonyos okokból le teteti valakivel a szabadságot.

Probare, Bizonyítani. par. 2. tit. 32. Actorum incumbit probatio.

Processus Iuris, Törvény folytassa.

Longus, hosszú pörnek folytassa. par. 1. tit. 46. par. 2. tit. 86.

Brevis, Rövid folytas. par. 2. tit. 18.

Processus extra formam juris factus est ipso jure nullus.

Penes novum iudicium reformatur. par. 2. tit. 12. Item. par. 1. tit. 79. 68. 29. 82. 74. 46. par. 2. tit. 66. 67. par. 3. tit. 17. 18. 19.

Proclamatio, szolitas: neven való be hívas,

abban az szoba derekban, az hol az törvény tevök ülnek.

Procurator, Gondviselő, Prokator. par. 2. tit. 13. par. 3. tit. 13.

Büntetese vagyon, ha valaki hagyatlan Procuratornak talallatik. De nem mindenkor.

I. Mikor az Principalis jelen vagyon, szabadon szolhat, ha be nem valotta is.

II. Az Transmissio-mellet-ís szolhatnak ugy, ha többiteni nem akarjak: de tovább nem appellalhattak.

Az Procuratorok tisztii ez.

I. Hogy hüven addig otalmazzak valaki causáját, az meddig igasságot latnak benne: Es abban minden-fele vigyazok legyenek.

II. Hogy szanszandekből hamis levelekkel né ellyenek: Hamis avagy rea fogadot tanut ne allasanak.

III. Ne legyenek szavokban tetovazok, heyanban az üdöt se mulassak, se ne visszalkodgyanak. Mellyet ha az Birak latnak, velek elhagyatassak.

Tartozik pénig az Biro Prokator adni: Mert nemelleyek szegenysegek miatt, avagy az ellenkző felnek hatalmas volta miatt, nem szerezhetnenek Prokator. Es ha az törvény valakit Prokatornak valaki melle vett: és oknelkül el hadgya, soha azon az szeken nem Procuralhat.

Szükseg annak okaert, hogy az Procurator constitualva, és be vallot legyen. Az Proctor levelnek-ik-is onnet kel kelni, azhol foe bizonyos Residentiajok és lakassok vagyon az pöresseknek. par. 2. tit. 13.

Item. Varosi helyen nem engettetik meg az varosbelieknek, hogy idegen Prokator allassanak.

Item. Az varosbeli Procuratoroktól, az kívantatik hogy szüntelen foroggyak azokon az Napokon, mellyeken az Birak törvent mondan tartoznak, az szék hazat, idejenkoran. Es hüvek, szorgalmatossok, gondviselők,

és vigyazok legyenek. Az be adott irasoknak massat, feleleteket, leveleket, igaz idejen be adgyak, és massat ki vegyek.

Mert ha az pöresseknek valami karok esendik miattok, ha az törvény mondgya, sajáttyokból megh fizessek. De his vide. par. 1. tit. 111. 129. par. 2. tit. 87. 75. 22. 79. 77. 80. 81. 13. 20. par. 3. tit. 6. 3.

Proditio, El arulas. par. 1. tit. 38. 39. 44.

Productio, Elő hozas. par. 1. tit. 29. 36. 37. 39. 34. 35. par. 2. tit. 15. 36. 84. 34.

Professio, Tanitas, Apostoli tanitas. Ibi. par. 1. tit. 11.

Profectio, uton valo letel. par. 1. tit. 14.

Profugus, szökött. par. 3. tit. 26.

Prohibitio, Tilalom. par. 1. tit. 106. par. 2. tit. 20. 26. par. 3. tit. 33. 15.

Proles, Magzat. par. 1. tit. 17. 108.

Promissum, Igiret, fogadas.

Az igiret ket fele.

Egyik kit hittel erősitnek. par. 2. tit. 30. 52.

Az masik egy altallyaban valo igiret. par. 3. tit. 26.

Pronunciatio, Ki mondas, ki nevezes.

Prolog. tit. 15. par. 2. tit. 75.

Az Biro mikor ki mongya az törvent: az birsagot neven meg neveze, minn maradot legyen el valamely fél, ha az pöressek meg nem nevesztek volna is.

Propinquier, közelb, Az mely közelb valo vér. par. 1. tit. 97.

Proprium, Tulaidon, Sajat. par. 1. tit. 28. 29. par. 2. tit. 71.

Ex multis propriis constat commune, Az sok tulaidonbol, leszen meg az közenseges.

Prorogatio, Halogatas, Halasztas, vas levellel valo vontatas. Effele level meg erőtle- nedik, ha az, valakinek vagy szabad akkarrattyabol, vagy az törvennek kényszeriteséből fizet, avagy meg alkuszik, az ki hoszta. Lasd meg. par. 1. tit. 29. 129. par. 2. tit. 50. 37.

Effele haladekrol valo vas levellet penig akar ki-is csak egy uttal hozhat. Ha penig viszszohtag oknelkül hozza, az törvényben nyelv valtsagon marad erette. Nem-is hozhatni külön külön valo emberek ellen, külömb külömb valo eztendökben, hanem egy uttal egy eztendöre valot, az arva, avagy ki maga jovaert, mindenek ellen. Mert soha igazat nem tehetnenek az törvény tevök, ha ma Peter ellen, eztendö mulva Pál ellen, és harmad esztendöre Ianos ellen is kezdene valaki vas levellet hozni.

Prorogatio annu- { Praelatis, à die electionis:
Pupillis, à die obitus patris, ad-
alis, mittitur. par. 2. tit. 50.

Proscriptus dicitur Damnatus, Karhoztatot. Sig. 2. art. 5.

Protestatio, Tudomány-tétel. par. 3. tit. 15.

Procollum, Varos Könyve. Az gyülekezet, avagy varmegye könyve. Liber Regius, Kiraly Könyve, etc.

Protonotarius, Itülő Mester. Magister Protonotarius, Idem. Assessores sedis iudiciariae regni, Assessorok: Az Nemes Orszagtól rendeltetel itülő Birak. par. 2. tit. 77.

Az Birak causat itillyenek és ne Procator-kodgyanak. Matth. 3. art. 14.

Proventus, Iövedelem. Az proventus és Exactio nem egy: Mert az Proventus jövedelem: Az Exactio, kinszeritesből valo erőltetes, melyből gyül az kereset. par. 1. tit. 29.

Proverbium, Köz beszéd, Pelda beszéd. par. 1. tit. 82. Embernek csöcsemő szokot szova.

Provocare, Bayra hivas: Embernek vagy artalmara, vagy oltalmara valo ki hivas. par. 3. tit. 21.

Prudens quasi Providens, Eszes és to- vabra gondolo.

Puber, jól fel serdült iffü, kinek bajusza mo- hozot. par. 1. tit. 111.

Publicare, Közönsegesen megh hirdetni. par. 1. tit. 29. 30.

Puella, Leany, Leanyzo. par. 1. tit. 112. 119. 92. 29. 67. 92. 101. 113. 111. 91. 17. 90.
Puer, Gyermeķ. par. 1. tit. 112. 111. 132. par. 2. tit. 23.
Puerperium, Gyermeķ agy-beli. par. 2. tit. 37.
Pupillus, Oly arva kinek Attya mintsen. par. 1. tit. 124. Orphanus, Kinek sem Attya sem Annya nintsen. par. 1. tit. 129. 131. 132. 130. 124. 126. 128.
Purgatio, maga tisztitasa, dolga el igazitasa. Hogy ha hitet vetnek nekie, ő maga megh esküven, az többi mellette kik meg esküsznek, arra esküsznek, hogy ők azt el hittek, hogy igaz legyen az mire esküt legyen amaz. Ha penig az meg hagyot napra hütit le nem teszi, s-megh nem esküszik, el veszti pörít.

Q.

Quarta Puellaris, Leanyi negyed. par. 1. tit. 97. 88. 89. 29.
Quartalicium, Idem. par. 1. tit. 88. 17. 89. 6. 101. 29. 90. par. 2. tit. 24.
Quaerela, Panasz, Akar ki panaszara-is az Nemes embert megh nem tartoztathatni, hanem ha erdemli, és az véren ha tapasztallyak. par. 1. tit. 9.
Quaerulans. par. 3. tit. 26.
Quaestio, kerdes. par. 2. tit. 75. par. 3. tit. 20.
Quinque casus, ött rendbeli nyavalya. par. 2. tit. 42. 55. 67. par. 3. tit. 19.
Quietantia, Menedek level. Quietantiae, Idem. par. 2. tit. 84.

R.

Radix, Gyöker. par. 1. tit. 28.
Raptus, Ragadozas.

Rascianus, Ratz. par. 1. tit. 25.
Ratio, Okossag, Szam adas. par. 1. tit. 29. et 115. 132. par. 2. tit. 59. 29.
Reatus, vetekben valo leledzes. par. 2. tit. 55.
Recipere, Be fogadni, vissza veszem. par. 1. tit. 61.
Reclamatio, vissza mondas, ellenzes. par. 1. tit. 62. 72. 85. 107. par. 2. tit. 17.
Recognitio, Emlekezet, Regi dolognak elő szamlalasa. par. 1. tit. 37.
Reconventio, Item, Reconvenio, En-is Törvényben idezem azt ki engem elő idezet. Ubi primo actoris et post rei causa levatur.
Rector populi, Az kösseg igazgatoja. Prolog. tit. 2.
Rheda, Kotsi, folyo kotsi. Passim.
Redemptio, Valtagh. par. 1. tit. 15. 16. 27. 52. 82. 83. 103. 60. par. 2. tit. 42. 56. 63. 64. 55. 43.
Referre, megh hozni. Relatio, valasz. Relatoria, valasz level. Reversionales literae. Idem. par. 1. tit. 86. par. 2. tit. 74.
Reformatio, megh uyitas, az előbi jo formara valo hozas. par. 1. tit. 37. par. 2. tit. 12.
Regale iudicium. par. 2. tit. 20.
Rejectat, iratnak az pöressesek az transmissjora, az itilö Mesterrel, kiknek pörek az terminusrol el halad, és el marad, az időnek rövid volta miat. Mely transmissiot az utan ugyan elő szoktak venni.
Rekez. par. 1. tit. 133.
Relicta, vide Vidua. par. 1. tit. 98. 99.
Remissio bonorum occupatorum, Az el foglalt joszagnak megh eresztese, vissza boczatasa.
Remissionales literae, az az, Mikor valaki, az törvent megh irattya levelben, hogy felelytsegbe ne mennyen. Minthogy minden itilö szeken meg fizetven az Notariusnak, tartozik levelben irni az törvent, és annak minden voltakepen valo folyasat. Arrol valo levelek, cedulak.

Remotus, meszszönnen valo. par. 2. tit. 67.
Renunciatio, el hagyas, ellene valo mondas; meg eresztés, Meg vetés. par. 1. tit. 44. par. 2. tit. 12.

Reoccupatio, vissza foglalás.

Repraehensio, megh szolítás, dorgálás, feddes.

Repudium, el hagyas, el valás. Vide Matrimonium.

Repulsio, Fegyverrel valo ellenzés. Hatra üzés. Viszsa verés. par. 2. tit. 73. 74. 75. 76.

Res, dolog, marha, jóság, eszköz. Prol. tit. 2. par. 1. tit. 24. 45. 82. 98. 99. 134. 100. par. 2. tit. 45. 55. 82. 56. par. 3. tit. 35. 29.

Res cum onere vadit, Az marha utanna viszi az körülötte valo terhet.

Responsio, Felelet. par. 1. tit. 129. 130. 131. par. 2. tit. 32.

Restitutio, Restituere, meg adni, meg vetni, meg teríteni, meg fizetni.

Ez amaz mondas szerent szokot meg lenni.

Qui prior tempore, potior est jure.

Azockaert.

I. Az le jöt márhat kel meg adni, avagy ki tellyesíteni.

II. Az jegy ruhat: Mert minden meg hívő Creditoroknál előb valo annak az ő igassaga.

III. Az el temetesre valo költséget terítik meg.

IV. Az kinek penzevel vöttek valamit, avagy epittetek.

Resuscitare causam, Uyulan pört indítani. par. 2. tit. 21. 25. 57. par. 3. tit. 11.

Exspirata et mortua causa, sententia vivificatur: Mikor lelket funak bele, meg elevednek.

Retinere, meg kesleltetni, avagy meg tartani. par. 1. tit. 51.

Revisio, Revisionalis, Idő latot level. par. 1. tit. 128.

Az tutorok az Arvak dolgaiban, el nem jarhatnak, effele level nélkül. par. 2. tit. 41.

Revocatio, vel **Retractatio**, valamely

vallasnak, avagy Prokator feleletinek meg hivasa, és erőtlenítése. par. 2. tit. 79. Item. par. 1. tit. 59. 62. 109. 110. 111. 128. 61. par. 2. tit. 12. 75. 77. 80. 81. 79. 17. par. 3. tit. 6. 11.

Ket uttal nem engedtetik a Prokator hivas, mert ha ki arra megyen, tellyessegel kereseti meg ál, és örökke leszál.

Ha penig sok volnais az Prokator, csak egy bizonyos fizettesel eri meg, az meg hivas. par. 2. tit. 74. 34. 46.

Akkor-is nem az Prokator feleletit czafolya meg, hanem az feleletben esset vetseget és feleltseget, mellyet az pöresse hire nélkül elő szamlalt, azt igazittya vele. par. 2. tit. 80.

Az-is három ember által leszen.

I. Az Principalis által, és így egy uttal meg engedik.

II. Az Procurator által, mely causa mellől ottan el kel allani, miért hogy őmaga az dolgot ketsegesse tötte.

III. Az ki Prokator nem állat és nem vall, hanem ő maga forgattya pörít, tehát maga szovat maga diaval hihattya meg.

Igy azért, hogy az terhet le teven, ha a szék szinin mentén elő nem szamlallya-is az okait, helyyes. De ha az mellet ollyant nem mond, kit az előt nem mondot, indebitan vagyon erette.

Reus, Pörben fogot, avagy törvényre idesztetet ember. Prol. tit. 13. par. 2. tit. 84. par. 3. tit. 31. 36.

Rex, Kiraly. Regia Majestas, Celsitas, Celsitudo, Excelsitas. Kiraly avagy Fejedelmi Fölseg. par. 1. tit. 3. 11. 13. 10. par. 2. tit. 6. 14. 20. 39. 3. par. 3. tit. 3.

Ripa, Márt, Part.

Ritus, Szokas, Mod, Törvény.

Rixae, Viszsa vonassok, Hartzolasok.

Rus, Mező, Paraszt mayorsag.

Rualis, Mezei. par. 2. tit. 32.

Rusticus, Kifoeldi, szántó ember, Paraszt ember, Pór. par. 1. tit. 3. 7. 123. par. 2. tit. 27. 33. 32. par. 3. tit. 28. 33. 26. 29. 3. 27. 25. 34. 25. 31. 30. 21.
Rusticitas, par. 3. tit. 25.

S.

Sacerdos, Pap. Prol. tit. 2. Sacerdotalis ordo liberat à servitute, Az ki Papsagra adgya magat, azt jobbagysagra nem vehetni.

Ha jóságok vagyon, az Varmegye székin, törvenyt kel allaniok. par. 1. tit. 12.

Az Papok jovai, mikoron valamelyiknek halala miat nemzete elfogy és magva szakad, Kiralyra, ugy mint igaz és törvény szerent valo örökesre szálnak. par. 1. tit. 10.

Sacramentum, Szentseg. par. 3. tit. 32. 35.

Sagena, Vész, Varsa helye. par. 1. tit. 33.

Salvus-conductus, Az Fejedelem uti levele. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 75.

Sanguis, Vér.

Elöszer az embereknek vérek hulasat.

Masodszor, Vér szerent valo nemzetséget jelent. par. 1. tit. 47.

Saniores et Potiores in populo. Vide par. 3. tit. 2.

Satisfactio, Elegtetel. par. 2. tit. 36. 43. 45. 67. 71. 86. 48.

Scire, Tudni. Prol. tit. 16. 12. 15. par. 2. tit. 27.

Sclavoniae leges, Tot Országi törvények. par. 3. tit. 3.

Scriba, Iro Deak. par. 2. tit. 20.

Seythia. par. 1. tit. 3.

Sedes judiciaria, Törvény haz, Székhaz, törvényszék. par. 3. tit. 26.

Sedes judiciariae Comitatum, Az Varmegye székin. Magyar Országban szas forintig. Erdelyben ötven forintig itilhetnek.
Passim.

Sedis judiciariae violator, Szék terö. par. 2. tit. 69.

Seges, Vetemeny, Gabona. par. 3. tit. 33.

Segregatio, Külön valo valasztas. par. 1. tit. 84.

Semen, Mag. par. 1. tit. 22.

Seminis defectus, Ollyan kinek magva szakad. par. 1. tit. 22. 26. par. 2. tit. 62.

Sententia, Itület, Törvény, Itült dolog, sententia. par. 1. tit. 16. 60. 68. 134. par. 2. tit. 42. 67. 84. 86. 36. 55. 67. 43. 60. 65. 56. 57. 68. 37. 63. 44. 83. 32. 73. 58. 59. 75. par. 3. tit. 26. 19. 20.

Sequester, Sequestratio, Köz kez-hez valo adas. par. 1. tit. 29. 76. 85. 99. 134. Manus Communes. par. 1. tit. 125.

Series, Rend, Szer jaras. par. 1. tit. 40.

Servitus, Szolgálat, kötelesseg. par. 1. tit. 3. 9. 39. 84.

Bene servientes, az kemeket mondottak annak.

Az mely nemes embert el marasztanak, és nem fizethet, kötelesseg alat meg kel rolla szolgálni. par. 2. tit. 68. par. 3. tit. 28.

Sessio, alias Fundus Curiae, Nemes üles, hasz-hely. par. 1. tit. 134.

Sexus, Mindennemü allat között valo külömbseg, ugy mint, az Him és Nösten közet. par. 1. tit. 20.

Sexus virilis dignior, az flu meltosagosb személy, az leanzonal. par. 1. tit. 41. 17. 18. 20. 21. 37.

Siculus, Szekely. par. 3. tit. 4. Ugyan ot irtak meg az törvényeket-is.

Sigillum, Péczet. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 13. 58. 3. 17.

Az Peczet ketfele.

1. Authenticum, Mely csak az Fejedelmek, és az Ország rendeltetet Birak, Captalanok és Conventek peczetek. Azonkeppen keritet kolczos varassokke, és mezö varosokke, mellyet az Fejedelem engedet nekik.

II. Az nevezetes emberek péczeti, kinek kinek saját péczeti, mellyel semmi öröcke meg marando levelet nem peczetelhetni. par. 2. tit. 13.

Silentium, Halgatas, Czendesseg. par. 3. tit. 11. par. 2. tit. 23.

Similis, Hasonlo. par. 1. tit. 74.

Simulatio, Tettes. Passim.

Singularis, Unicus, Eggyes. Az az, kinek sohult semmi öröckese ninczen, hanem halalaval magva szakad, és nemzete el fogy. par. 1. tit. 10. 59. 64.

Soboles, Magzat, Fiu és Leany. par. 1. tit. 106.

Societas. Tarsasag.

Erről meg tanit az Arithmetica, hogy kellessek vele elni. Az gonoszsagban valo tars penig szinten ugy lakol, mint az ki czelekszi. Facientes enim et consentientes eadem puniuntur poena.

Sodomita, Eretnék, Balvanyozo. Gen. 13. v. 13. Deut. 11. v. 16.

Solutio, Birsagnak meg fizetesse. par. 2. tit. 69.

Soror, Nenem. par. 1. tit. 39. 50. 17. hugom.

Specificare, Nevezeteskeppen meg nevezni, irni, ki fejezni, Meg keresztelni. par. 2. tit. 26.

Sponsa, El adot leanzo, valaki jegyesse, matkaja. par. 1. tit. 100. Meny aszszony. Idem.

Statuere, Törvényre elő aladni. par. 3. tit. 26.

Statutio, Iktatas. par. 1. tit. 63. 32. 34. 30. 33. 66. par. 2. tit. 21. 86. 11. 12. 71. par. 3. tit. 26. 16.

Statutum, Rendeles, Vegezes. Prolog. tit. 8. 9. par. 3. tit. 2.

Stellionatus, Szemfenyvesztes.

Stigma, Bellyeg. par. 2. tit. 16.

Stipendium, Hoo penz.

Stipes, Stirps, Az Nemzetsegnek eredeti. par. 1. tit. 28.

Strages, Veszedelem. par. 2. tit. 74.

Stratagema, Hadi Okosság, Fortely, hadi tisztesseges alnoksag.

Strigae, Boszorkanyok.

Stuprum, Parasznasag. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 74.

Subarare, az foeldet ala szantani, nyilván meg moszditani. Innet mondatik, Subaratio, hazassag felöl valo vegezes, Allapattyanak meg uyulassa: Es jegy gyürö adas. par. 1. tit. 93. 100.

Subscriptum, Alaja valo iras.

Subscribo, alaja irok, vele tartom.

Az Birak és Secretariussok az sententia le- vel ala iryak magokat, nagyob bizonyagnak okaert.

Az veg sententia ala igy iryak, Coram me Magistro, etc.

Az halagato Prorogatoriak és egyeb közben mondot sententiaik ala penig, czak lectat irnak. Ezokkaert mert az pör közben költ levelek czak bizonysgul lehetnek üdövel. De az Vég sententiarol költ leveleknek annye meltosagok vagyon, mint valamely Privilegiomnak.

Az transmissiok ala penig mind az varmegye Ispani, s-mind penig az Nemes Birak és Notariusok alaja iryanak. Pos. 50. art. 62.

Subsidium, Segitseg. Mellyet az Orszaggyülesben szoktak rendelni. Vlad. 5. art. 1.

Substitutio tutoris, hagyot tutor. par. 1. tit. 56. 66. 8. 67. par. 3. tit. 30.

Successio, Valaki helyere valo következes. Masnak helyere szallani. par. 1. tit. 29. 47. 50. 48. 15. 66. 67. 16. 49. 56. 68. 110. 51. 69. 10. 64. 120. 17. 19. 27. par. 2. tit. 71. 62.

Sui juris esse, Magaval szabad ember. par. 1. tit. 56. 111. 112. 121.

Summa, Somma. par. 1. tit. 60. 81. 73. 103. 61. par. 2. tit. 76.

Sumptus, Költseg. par. 1. tit. 42.

Sumptus ne superet census.

Supplementum, Additamentum, Ki tellyesites.
Supplicium, Büntetes. par. 1. tit. 15. 16. 105.
Supplicatio, Alazatos könyörges.
Supportans, ki valaki helyen terhet visel. par. 1. tit. 42. par. 2. tit. 37.
 Az öregbik Battyok, tartozik az töb ötsei és hugai helyen az pört viselni. Ez okaert hogyha azt valamikepen el vesztene-is, ezen atyafiai, azon pört ismeglen meg indithasak. Sött bator Prokator levele ne legyen-is, forgathattya. Es ha, per non venit, el marasztyak-is, csak egy terhen marad erette, Az hatalomtul el valva, mert abban külön külön maradnak el.
Suspitio, ketseg. par. 1. tit. 123. 124.
Sylva, Erdő, Czere, Haraszt.
 Ez-is ket fele.
 Makkos erdő, és Erdölő erdő, tűzre avagy öröksegre kit hordnak. par. 1. tit. 133. par. 3. tit. 33.
Symbolum, Balitta, Iel.

T.

Tabellarius, Level hardozo posta.
Taberna, haz, Szallas, korczoma, Kalmarbolt, Kamora, Sator. Azoknak szabadsagat lassad in V. Mola.
Talio, Hasonlatos büntetes. Szemet, szemert, Fogat, fogert. Hasonlo Boszszu.
Tartari, Az Tatarok. par. 2. tit. 6.
Tartarus, Bor seprő.
Tavernicalis sedes, Tarnok szek. par. 3. tit. 10.
Taxa literarum, Az levelek valtsaga, vide, Prothonotarius.
Telonium, Vam.
Tempus, üdö. Passim.
 Tempus tacendi et tempus loquendi.

Terminus, Hatarazot nap par. 1. tit. 16. par. 2. tit. 26. 82. 56. 59. 36.
Terra, Föld. par. 1. tit. 24. 87.
Terragium, Föld valtsag, pensio fundi.
Terrestris dominus, Földes Ur. par. 3. tit. 26. 27. 33.
Territorium, varos, avagy, falu foelde, Nyomas.
Thesaurus, Kencz. Oly penznek el tetele, kinek az Ura immar ninczen emlekezetben. De ha tudgyak, ki tötte legyen oda, és mikor, még nem el reitet kencz. Ki kinczet talal, harmad reszet maganak tarthattya, az kett resze azt illeti, az ki hataran talalya.
Testamentum, Akaratunknak bizonyos rendelese, arrol, hogy halalunk utan, jovaink kikke legyenek. par. 2. tit. 52.
 Annak penig szabad akkaratbol kel származni. par. 1. tit. 51. 100. 114. 109. 105. par. 3. tit. 30.
Testis, Bizonysag. Prolog. tit. 13. 15. par. 2. tit. 27. 28. 29. par. 3. tit. 27. 12.
Testimonium, Bizonysagtetel. par. 1. tit. 39. 47. 126. par. 2. tit. 27. 17. 29. 21. 36. 49. par. 3. tit. 12.
Testimonialis, bizonyosag-tetel.
Titulus, Fellyül valo iras. Meltosagos dicziret. Ut és mód, mely forman ember örökseget birya. Mint hogy senki ket uton jozzagot nem birhat. par. 1. tit. 82. par. 2. tit. 70.
Tortura, Kinzas. Prol. tit. 10. 16. par. 3. tit. 20.
 Az meg kinzas, senkit tisztessége vesztette nem teszen. Quaestio, Idem.
 Az kinzasra harom okbol mehet az törvény.
 I. Mikor az kereset, szörnnyü és foeben jaro dolog.
 II. Mikor az alperesre, nyilvan valo bizonyosagok vadnak, és mutato jelekből, valo sorr megyen reja.
 III. Mikoron külömben vegere nem mehetnek az dolognak, az bizonyosagok nem letele miatt.

Az kinzas pengig kepest legyen, hogy személyében éppen maradgyen, megh ne csonkullyon, bényullyon bele az fogoly: Mert ha az vadlo szavara kezdenek kerdezni és ken-zani, az igassag mellöl ott az Birak el taveznanak.

Transactio, Meg szerződés, alkuvas. par. 1. tit. 62.

Transire in rem judicatam, arra megyen, mint ha törvennyel el érték volna. par. 2. tit. 56. par. 3. tit. 35.

Transmissio, Vide Literae transmissionales.

Transumptum, Az leveleknek igröl igire valo massa. par. 1. tit. 42. par. 2. tit. 11. 15.

Transylvania, Erdely Ország.

Vera equidem Dia est Christi sententia magni, Divisum Regnum seditione ruit.

Sic opulenta potens diris agitata procellis, Pannonia, heu misera, seditione ruit. par. 3. tit. 2. et 3.

Tributum, Contributio, Taxa, Census, Ado. par. 2. tit. 9. 10.

Telonium, vectigal, Vam.

Tricesima, Harmintzad.

Trium dierum spacium concordiae causa admittitur, Harmad napi szabadsag, az meg bekelesnek okaert, meg engetetik. par. 1. tit. 60.

Triumphare, Valamit meg nyerni, győzedelmessen, nyertessen jarni. par. 2. tit. 73.

Turbatio, Turbator, Haborgas, Haborgato, eszvesztő. Conturbatus, haboritot és meg indult szüvel lenni. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 31. 75. 76.

	I.	
	Legitima, Az Törvény szerint valo Tutorsag. par. 1. tit. 113. Melynek.	Nemellyike az szüleinkre nez. par. 1. tit. 51.
Nemellyike Attyankfiat illeti, kik hogy hasznot venni akarnak, illik hogy terhet is vissellyenek, vagy könnyen vagy nehezen. par. 1. tit. 119.
TUTOR,
Tutrix,
Tutela.
Az tutorsag
haromféle.
par. 1. tit.
112.	II.	
	Testamentaria, Az Testamentomos, turtorsag. par. 1. tit. 114.	Melyre, mihelt az meg holt ember valakit valasztot: Az menten hozza fogyon, mert ha el mulattya, maga karaval czelekeszi: Mert rayta követhetik az arvak kar-vallasokat.
Harmintz napnak alatta pengig Inventariomot irasson, ha azt akarya, hogy jot mondgyanak utanna. Azokra-is pengig gondot kel visselniek, kik az attyok halala utan születetnek. par. 2. tit. 62.
	III.	
	Dativa, Az adatot tutorsag. par. 1. tit. 15.
Mellyet ad	Az Fejedelem: akkor mikor törvény szérent valo, avagy Testamentomos Tutor ninczen, valamely arvak körül.
Az Patronus, Avagy az Földes Ur.
Avagy az Varasokban az Tanacz, Istentöl Adatot tisztü szerent: Mely tartozik az Arvak fogyatkozassanak eleit venni: Es az arvaknak mind magok személyeknek, s-mind marhajok gond-viselesere bizonyos meg hit embert rendelni.

Az tutorsagnak ideje pengig, akkor telik ki, mikor az Arvak tizen-negy esztendössek. par. 1. tit. 111. Ezokaert az sereny tutorok, az az idő el telven, meg intik az Arvakat, hogy Curatort kerjenek, és igr magokat panasztol meg mentik. par. 1. tit. 124. Mellyet ha nem czelekesznek

huszon negy eztendőskorig, ha mi kárt vallanak az Arvak, az Tutorok fizetese. Az Arvakat-is ha azomban gondvisseletlenül nevelik fel, ő nekik tér ortzajokra.

Curatort azért azonok adnak, kik Tutort. De azt kit az Arvak választanak. Magoknak valok penig még nem lehetnek. Varossi helyen azonkeppen, minek utanna meg haladtak az tizen-negy eztendőt, arra intetnek, hogy vagy az deaksagra adgyak magokat: Vagy udvarnal szolgállyanak: Avagy kereskedő embernel lakjanak: Avagy tisztességes müre adgyak magokat, az mig az törvény szerent való idejeket el erik.

Az Tutorsagrol olvasd. par. 1. tit. 119. 125. 112. 115. 113. 91. 116. 114. 122. 117. 120. 121. 123. 124. 126.

Tutela inculcata, Vetek nélkül való maga oltalma. par. 3. tit. 21.

V.

Vacca, Tehen, ünö. par. 1. tit. 33.

Vadimonium, Kezesseg.

Vas, vadis. Kezes. P.

Vadari, Fejet kötni.

Vadare, az vizen gazloban által menni.

Vadum, Sekély, Labbolo hely, Rev. par. 2. tit. 10.

Vagiare, Barmot be haitani. par. 3. tit. 33.

Vagiator, Custos sylvarum et pratorum, Erdő-körülö, Sib, Mező-pasztor, Erdő-pasztor, Czöz. Ibidem.

Validitas, Erös, Hathato. Efficax. par. 1. tit. 33.

Vvayvodalis, Fejedelem Embere. par. 2. tit. 22.

Vectigal, Vasar penz, Vam. par. 2. tit. 10.

Venalia bona, Aruban boczatot jok, el adók: Proximis competunt, az atyafiakat illeti. par. 1. tit. 60.

Venatio, Vadaszas.

Azert tilalmas az köz rendnek, hogy szölöt és szanto foeldet pusztan ne hadgya, és még akkor-is ne vadaszszon, mikor Istennek igijet kellene halgatnia.

Vendicare, Maganak tulaidonitani. par. 1. tit. 27. 77.

Venditio, El-adas. par. 1. tit. 61. 59. 60. 27. 77.

Venditor, El-ado, Aros. par. 1. tit. 27. 76. 66. 77. 61. 69.

Venenum, Mereg. par. 1. tit. 52.

Veneficus, vel Venefica, Kanta Iros, ördögös, bűvös bajos, boszorkany.

Ez illyeneket, az mezöt hogy meg mergesitik, és hogy az ördöggel közlik dolgokat, és vegezest tesznek vele, tüzzel meg egetik.

Veneficium, Vesztes.

Verberatio, meg Veres.

Az Kiraly Emberet, meg veri,	}	Notaban essik erette. par. 1. tit. 14. par. 2. tit. 2.
Verberans, Valamely Nemes Embert meg		ver, fejen marad erette. par. 3. tit. 21.
Az ki,	}	Mas Iobbagyat meg veri, mi legyen az büntetese. par. 3. tit. 31. 19.

Vestigia, Lab-nyom. Az el lopot marhanak laba nyomat, ki el teveszti, avagy annak eszet veszti, ketsegesse teszi magát.

Vestis, Ruhazat. par. 1. tit. 95. 99.

Via, Ország-Uttya. Annak oly szelesnek kellennie, hogy ket egész vagasu szeker bekevel el mehessen egy mas mellett.

Vés, loca Sagenarum, Varsa-hely. par. 1. tit. 133.

Hal fogo Kürtö, Az kürtöre voltam.

Vicarius, Hely-tarto. par. 2. tit. 52.

Vice-Comes, vide Comes.

Vicinus, szomszed. par. 1. tit. 60. 70. par. 2. tit. 64. 74.

- Viduarum conditio**, Az özvegyeknek allapattyok. par. 1. tit. 29. 98. 99. 67. par. 3. tit. 29.
- Villa**, Falu. par. 1. tit. 84. par. 2. tit. 82.
- Villani**, Falu beli, Iobbagyok. par. 3. tit. 25.
- Villicus**, Fal nagy, Gereb, Biro.
- Vinculum**, Kötes.
- Vindicta, Ultio**, Boszszu-allas. Kezzel valo igaz-vetel. par. 3. tit. 21. 22. 23.
- Vinea**, Szőlő. par. 1. tit. 133.
- Violatio**, Erösztak-tétel. Meg fertöztetes. par. 1. tit. 105. 14.
- Violator et Violatio sedis iudicialiae**, szék töres. par. 1. tit. 134. par. 2. tit. 69. par. 3. tit. 3.
- Violentus**, Erös, hatalmas. par. 1. tit. 88.
- Violentis occupator infra anni revolutionem ejici potest**, Azt ki hatalmassal valaki örökseget el foglallya, egy ez-tendő forgassa alatt ismeg hatalmassal kivethetik. par. 1. tit. 68. par. 3. tit. 22.
- Virgo**, szüsz Leany, Leanzo.
- Virtus**, Iosagos czelekedet, Erö. par. 2. tit. 68.
- Vis**, Erösseg, Erö, Sokkasag. par. 1. tit. 68. par. 2. tit. 74. par. 3. tit. 22.
- Vis pro Violentia**, Hatalmaskodas. par. 1. tit. 68. par. 3. tit. 21. 22. 24.
- Visitatio**, Meg latogatas. Matt. 6. art. 12.
- Visus optimus testis**, Az ki szémevel valamit lat, az lehet leg foeb bizony sag. par. 2. tit. 41.
- Vitium**, Vetek, Hiba. Error, idem. par. 2. tit. 82.
- Vitricus**, Mostoha Attya.
Az Mostoha gyermekinek, mind személyeknek, mind penig marhajoknak, öröksegeinek gondvisselesehez ugy fogyon, mint egyeb tutor, és ugy oltalmazza.
- Wladislaus Rex. P. Lengyel Laszlo Kiraly**. par. 2. tit. 14.
- Ulna**, Öl, Reff, Sing.
- Ulna regalis**. par. 1. tit. 133.
- Ultimus**, utolso. Inde ultimum supplicium solum mortem dicimus.
- Unicus**, vide, singularis.
- Universitas**, Közönseg. Vide, Collegium.
- Vocare**, Hini, Nevezni.
- Voluntas**, in casu comminationis pro facto reputatur. Az akarat az fenyegetesben, meg löt dolognak magyaráztatik: Nincz-is helye hogy valaki aval mentse magat, hogy vagy felesége vagy mas akkarattyabol, modnelkül czelekedet legyen valamit.
- Votum**, Fogadas-tétel.
- Urbs**, Keritet kolczös Varos.
- Urbicus**, Varosbeli.
- Urbanus**, Varossi.
Emberseges, tisztességes beszédü.
- Urburae**, Az Bannyak jövedelmi.
- Usucapio**, Veszét marha.
- Usura**, Vele éles, Haszon vetel, Nyeresseg, Biras. par. 1. tit. 81. par. 2. tit. 14.
- Usus**, Vele valo éles, Haszon vetel. par. 1. tit. 62. 72. 84. 86.
- Ususfructus**, Mas Ioszagat élni, Bitang marha.
- Uterini**, Egy Annyatol születettek. Carnales, Egy test vérek, kik egy attyatol annyatol születettek.
- Vulnus**, seb.
- Uxor**, Feleség, Hazas-tars, Gazda aszszony. par. 1. tit. 29. 102. 106. 110. 14. 67. 48. 98. 54. 99. 134. 109. 93. 96. par. 3. tit. 29.

Z.

Zona canabaea cingi, Kender mazzag-gal övedzeni. par. 2. tit. 30.

150-

um.

acto
meg
elnye
vagy
elkül

seg,

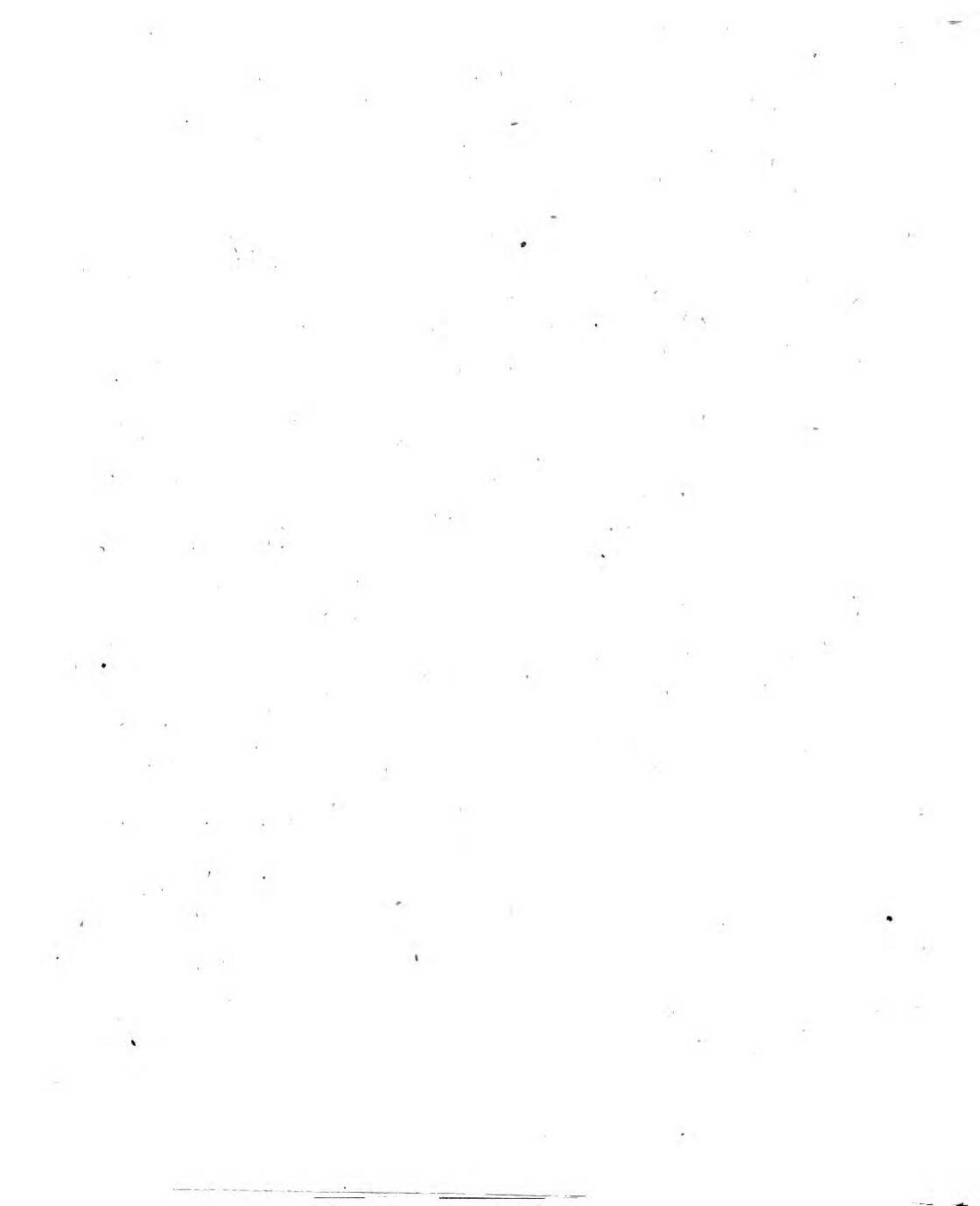
l.

lang

ales.
talol

ny.
98.

151-

Österreichische Nationalbibliothek

+Z16762090X

